

Turistička organizacija
grada Doboј
Ulica Filipa Višnjića bb, 74000 Doboј

Tel: +387 (0)53 208 770
www.doboj-turizam.com
info@doboj-turizam.com

ПРОГРАМ РАДА ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ГРАДА ДОБОЈ ЗА 2025.ГОДИНУ

Добој, октобар 2024.године

JIB 4402595110004 - IDB 402595110004
Žiro račun KM: 5513011125568673 - Žiro račun EUR: 29021141002 - UniCredit Bank Banja Luka
Žiro račun KM: 5550080024022452 - Nova Banka AD Banja Luka

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	3
1.1. Општи подаци о Туристичкој организацији Града Добој.....	3
1.2. Дјелатност и задаци туристичке организације	4
2. МИКРОЕКОНОМСКИ ОКВИР У КОМЕ СЕ ОБАВЉА РЕГИСТРОВАНА ДЈЕЛАТНОСТ ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	7
3. ДЕФИНИСАЊЕ ЦИЉЕВА	22
3.1. Краткорочни циљеви	22
3.2. Дугорочни циљеви.....	24
4. ИДЕНТИФИКАЦИЈА АТРАКЦИЈА И ДОГАЂАЈА	26
5. ПЛАНИРАНА МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИЈА	31
6. САРАДЊА С ЛОКАЛНИМ ПАРТНЕРИМА.....	34
7. ЕВАЛУАЦИЈА И ПРИЛАГОЂАВАЊЕ	38
8. ФИНАНСИЈСКИ ИНДИКАТОРИ.....	41
8.1. Општи финансијски подаци	41
8.1.1. Анализа приносног положаја	42
8.1.2. Анализа имовинског положаја	44
8.1.3. Анализа финансијског положаја.....	47
8.2. Анализа уплата бравеишне таксе.....	50
8.3. Пројекција прихода од бравеишних такси за октобар 2024. - октобар 2025. године	51
8.3.1. Општи финансијски подаци – за пројекцију.....	51
8.3.2. Анализа приносног положаја	53
8.3.3. Анализа имовинског положаја	56
8.3.4. Анализа финансијског положаја.....	59
9. ЗАКЉУЧАК	63

1. УВОД

1.1. Општи подаци о Туристичкој организацији Града Добој

Туристичка организација Града Добој основана је и касније нормативно усклађена сљедећим актима:

- Одлуком о оснивању Туристичке организације општине Добој број: 01-013-371/06 од 17.10.2006. године;
- Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о оснивању Туристичке организације Општине Добој број: 01-013-564/06 од 28.12.2006. године;
- Одлуком о усклађивању оснивачког акта Туристичке организације општине Добој број 01-013-51/14 од 06.02.2014. године;
- Рјешењем Основног суда у Добоју од 8.3.2007. године, којим је Туристичка организација општине Добој уписана у надлежни судски регистар;
- Рјешењем Основног суда у Добоју од 30.4.2014. године број 60-0- Рег-14-000 154 о пререгистрацији назива и адресе установе у Туристичку организацију града Добој;
- Рјешењем Основног суда у Добоју од 17.12.2021. године број 60-0-Рег-21-000612 извршена је промјена адресе сједишта ЈУ Туристичке организације Града Добој.

Одлука о оснивању Туристичке организације општине Добој, Одлука о измјенама и допунама Одлуке о оснивању Туристичке организације општине Добој и Одлука о усклађивању оснивачког акта Туристичке организације општине Добој као и уписи у судски регистар донесени су на основу:

- члана 41. Закона о туризму („Службени гласник Републике Српске“ број 55/03);
- члана 65. Закона о туризму („Службени гласник Републике Српске“ број 70/11);
- члана 1. Закона о јавним службама („Службени гласник Републике Српске“ број 17/92, 11/93, 21/96 и 68/07);
- члана 2. Закона о измјенама и допунама Закона о систему јавних служби („Службени гласник Републике Српске“ број 109/12);
- члана 30. Статута општине Добој („Службени гласник општине Добој“ број: 5/05);
- члана 25. Статута града Добој („Службени гласник града Добој“ број 09/12);

У Регистру Окружног привредног суда Добој извршен је упис оснивања пословног субјекта Туристичка организација града Добој са сљедећим подацима:

- **Фирма:** ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ГРАДА ДОБОЈ.
- **Скраћена ознака фирме:** ТОД Добој.
- **Сједиште:** Филипа Вишњића бб, Добој.
- **МБС:** 60-05-0008-14 (5-7-00).
- **МБ:** 11017347.
- **ЈИБ:** 4402595110004.
- **Оснивач:** Град Добој.
- **Уговорени (уписани) капитал:** 3.000,00 КМ.
- **Учешће у капиталу оснивача:** 3.000,00 КМ (100%).
- **Дјелатност:** према Рјешењу о регистрацији број 60-0-Рег-23-000737 од 26.12.2023. године.
- **Име и презиме лица овлашћеног за вођење пословних књига и састављање финансијских извјештаја:** Славен Нинковић.
- **Начин ангажовања лица:** уговор са правним лицем који је регистрован за пружање рачуноводствених услуга. Број лиценце: СРТ-0009/24.
- **Трансакциони рачуни:** Друштво има отворене пословне рачуне:
 - UnicreditBank а.д. Бања Лука: 551-301-11255686-73 и
 - Нова банка а.д. Бања Лука: 555-008-00240224-52.
- **Запослени:** 17 радника са високом стручном спремом и 20 радника са средњом стручном спремом, укупно 37 запослених.

1.2. Дјелатност и задаци туристичке организације

Основна дјелатност организације јесте регулисање и допринос успјешном пословању привреде, као и обављање туристичке дјелатности. Према важећем Закону о туризму основне дјелатности туристичке организације између осталог су:

- Израда програма развоја туризма, унапрјеђење општих услова за прихват и боравак туриста на подручју града, утврђивање и реализација стратегије промоције туризма града Добој на домаћем и иностраном тржишту; усмјеравање

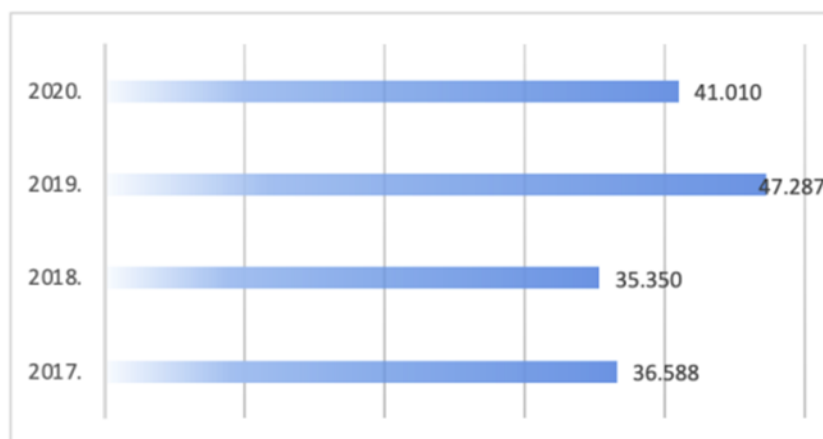
и координација активности носилаца туристичке понуде на обогаћивању и подизању нивоа квалитета туристичких садржаја, унапрјеђење и промоција изворних, традиционалних вриједности и обичаја;

- Организовање туристичке информативно-пропагандне дјелатности града Добоја, оснивање туристичко-информативних центара, сарадња са осталим општинским, градским, регионалним, ентитетским и међународним организацијама у области туризма;
- Промоција и организовање културних, умјетничких, спортских и других приредби;
- Вођење евиденције посјета туриста и обрада података о туристичком промету у граду;
- Продаја сувенира, разгледница, туристичких брошура, публикација, посредовање у пружању туристичких услуга;
- Обука и стручно усавршавање кадрова укључених у реализацију туристичких пројеката итд.

Основна програмска активност туристичке организације јесте промоција туристичких капацитета града Добоја. У оквиру дјелатности, а с обзиром на то да је Туристичкој организацији од стране градске администрације дата на располагање добојска тврђава „Градина“, у претходном периоду било је неопходно да се приступи санацији и реконструкцији исте, чиме се „Тврђава“ одржала као препознатљиви знак Града.

У оквиру дјелатности врши се и сајамско представљање Града. Наиме, један од начина на који се повећава туристички промет Града јесте сајамско представљање, као и организација осталих манифестација, који свакако привлаче велики број посјетилаца.

Битно је издвојити да је у претходном периоду ревидираном Стратегијом града Добој за период 2016-2020, између осталог предвиђено да носилац програмске активности циља П.2.2.2.2. „Проширење капацитета у области сеоског туризма“ буде Туристичка организација Добој. Такође, према Стратегији развоја града Добој за период 2023-2029. наплата туристичких такси у периоду 2017. – 2020. година кретала се на нивоу од приближно 40.000 КМ, као што је то приказано на наредном графикону.

Наплата туристичких/боравишних такси¹

О расту значаја туризма и његовој препознатљивости свједоче и подаци о смјештајним капацитетима. У периоду од 2017. године, смјештајни капацитети су повећани за више од 20%, највише као резултат улагања у мање туристичке објекте, виле, апартмане и остали смјештај. Према подацима Туристичке организације, посјетиоцима је у Добоју у 2020. години на располагању било укупно 365 лежајева, лоцираних у хотелима, вилама и апартманима, чија је структура представљена у наредној табели.

Према последњој Стратегији Града, туризам има потенцијал да допринесе остварењу циљева економског развоја, али је његов развој у дужем року потребно довести у везу са осталим стратешким опредјељењима, поготово онима која се тичу профилисања Добоја као логистичког и саобраћајног центра. У складу са Просторним планом града Добоја и плановима развоја туризма и угоститељства, туризам би у наредном периоду могао значајно допринијети повећању промета и повећању запослености, с обзиром на то да се ради о радно-интензивним дјелатностима. Трговина, угоститељство, занатство и туризам су комплементарне дјелатности, с тим да их туризам повезује значајно утичући на њихов развој.

Сходно томе, развој туризма треба да прати развој инфраструктурну опремљеност подручја, те унапрјеђење општег стандарда живота становништва. *Плански развој туризма* могуће је проводити једино ако се успостави стабилан однос туризма и животне средине, што укључује и превенцију, заштиту и мониторинг, а што је све детаљно објасњено у усвојеној Стратегији развоја града за период 2023.-2029.

¹ Извор: Туристичка организација града Добоја

2. МИКРОЕКОНОМСКИ ОКВИР У КОМЕ СЕ ОБАВЉА РЕГИСТРОВАНА ДЈЕЛАТНОСТ ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

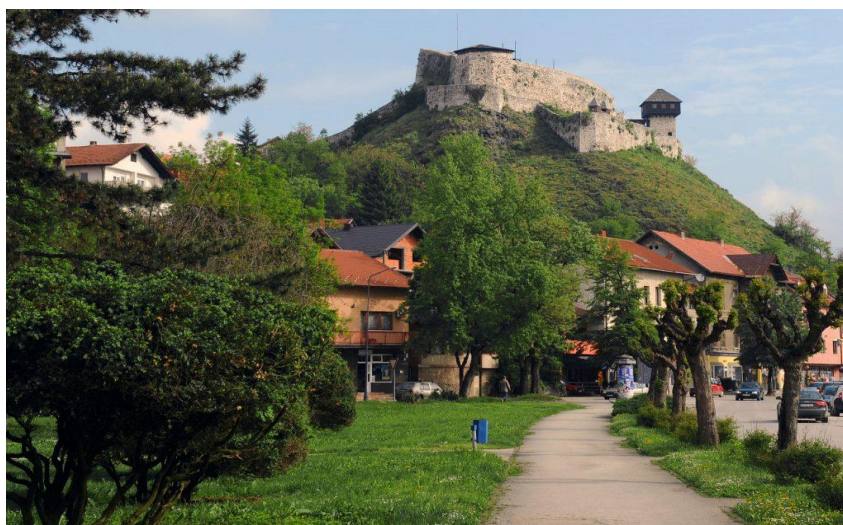
Географски положај и демографија

Град Добој је територијална јединица локалне самоуправе и правни је сљедбеник Општине Добој. Закон о граду Добоју донесен је на сједници Народне скупштине Републике Српске одржаној 10. јула 2012. године. Према Закону о локалној самоуправи Републике Српске Град Добој има надлежности општине и града утврђене Уставом Републике Српске и законом.

Имајући у виду да је Град Добој власник ТОД-а, те да се дјелатност ТОД-а „веже“ за потребе власника, у наставку су детаљно приказани подаци о Граду Добоју, имајући у виду и да се дјелатност ТОД-а реализује у ужој и широј градској и приградској територији.

Историјски подаци

Добој је градско насеље у средишту града Добоја (раније општине) у Републици Српској, Босна и Херцеговина. Према подацима са званичне интернет-странице Града, Добој се први пут званично помиње 16. јуна 1415. године „...in Uxora subtus castrum Dobuy ...“ (У Усори под утврдом Добој) *логорује мађарска војска*. Овако су писали дубровачки трговци мађарском краљу Сигмунду о напредовању кроз Босну. Ово је уједно и најстарији запис имена Добој у познатим историјским документима, с тим што треба нагласити да је тврђава Добој много старија од првог писаног записа о Добоју.

Слика 1: Добојска тврђава као један од заштитних знакова Добоја

Изградња тврђаве у 13. вијеку налагала је заснивање вароши.² У средњем вијеку се говорило за тврђаву град, а за варош подграђе, чиме је наглашавана животна везаност двије појаве. Увијек треба имати на уму, тврђава је грађена у сврху контроле важног *друма и његовог раскршћа* у овом дијелу долине Босне. Велики друм на раскршћу има празан простор, а овај за насеље вриједност трга у средњевјековној вароши. Невелики простор ове раскрснице путева на платоу испред улаза у тврђаву, постао је добојски средњевјековни трг, а када су око трга и око три пута што улазе и излазе на трг саграђене куће, онда је то већ био чин рађања мале вароши 13. вијека са тргом и три улице. Само још треба додати цркву варошку, саграђену уз јужну страну трга, наспрам улаза у тврђаву, јер нема вароши у хришћанској земљи средњег вијека, без цркве. И коначно, око цркве је прво гробље житеља Добоја. Тиме је слика једног мањег предграђа средњег вијека, потпуна.

Даље, према подацима градске администрације, године 1785. године, из пера вјероватно капетана Божића, вјештог аустријског уходе и доброг топографа, изузетно и успјешно је приказана урбана ситуација вароши Добоја. У њој све „стоји“ како је саграђено у 13. вијеку. Само је мали додатак из 16. вијека, кратка уличица од трга до гробља које Турци заснивају, јер хришћани средњег вијека друго гробље, осим оног око цркве, изгледа нису имали. Гравира врло убједљиво показује пуну зависност *урбане цјелине вароши*, њеног просторног размјештаја до топографије локације. Додатно још стоји и чињеница да је траса друма нужно морала ићи из долине на превоју/седлу, па је онда јасно како је при заснивању вароши урбанистичко рјешење у ствари изнуђено облицима тла, а не избором првог градитеља. То је био почетак настанка вароши по имену Добој, са три улице и тргом, али на важном *раскршћу*, а што имплицира да је Добој од самог почетка и оснивања био раскрсница путева, самим тим и мјесто сусрета људи из различитих околних мјеста.

Не анализирајући даље историјске податке о развоју града, *овдје констатујемо да је од самог оснивања град имао одређене јавне површине и мјеста, као што су трг, цркве и путеви, а што се касније само развијало и усавршавало*. Истичемо да, према подацима са званичне интернет странице Града, за добојску варош велике промјене долазе при крају 19. вијека. Наиме, на просторном плану, промјене не иду у прекрајању старог, из средњег вијека наслијеђеног језгра, већ се крећу у *територијалном ширењу насеља*.

² Извор: Званична интернет страница Града Добој: <https://doboj.gov.ba/>

Заосталу турску царевину са њеном источњачком идеологијом замјењују Аустро-Угарска, европски окупатор са концептима модерног привређивања. Градњом *уске жељезничке пруге* Панонија-Приморје, долина Босне улази у мрежу европских комуникација. Раскрсница код Добоја (Усором према Теслићу и Спречом према Тузли), постаје најважнији и најпроточнији *саобраћајни пункт у БиХ*, а што је Добој и данас. Врло брзо су, по истим путним правцима, саграђени и друмови који су за Добој имали далекосежни значај.

До трећег просторног захвата, ширења, стигло се такође по диктату потреба. Послије I свјетског рата почели су радови и убрзо завршени на засипању старог корита ријеке Босне, које је толико повишено да је претворено у главну улицу. Тако је настала Улица Краља Александра, послје чије је посјете Добоју 1924. године и добила име. Њен продужетак је покривао нову потребу, а то је нова касарна, основана послје II свјетског рата.

Изградњом пруге нормалног колосијека Шамац-Сарајево, добојска жељезничка станица постаје *прворазредан жељезнички чвор*. Неминовност је била изградња моста преко ријеке Босне. Изнуђено рјешење је била улица постављена под правим углом на нови мост и жељезничку станицу, али она није избијала у стари дио вароши и центар око старе жељезничке станице уског колосијека, него знатно западније, па је на том потезу дошло до потребе стварања новог центра Добоја.

Владајуће концепције половином 20. вијека су захтијевале рјешења са *већом површином зеленог парка*. Имајући у виду да су социјалистичке потребе надвладале створен је велики простор за митинге, а онда је зелени дио проглашен за Парк хероја.

Географски положај и клима

Подручје бивше општине, а сада града Добоја, налази се на брежуљкасто-брдовитим предјелима и пружа се уз ријеке: Босну, Спречу и Усору. У долинама ових ријека смјестиле су се алувијалне равни које се од југа, у виду уске траке до једног километра, пружају према сјеверу. Од насељеног мјеста Велика Буковица шири се равничарско подручје на око три километра од ријечних обала до почетка брдовитих терена.

Релјефне прилике су од пресудног значаја за формирање земљишта на подручју Добоја са аспекта вриједности станишта и супстрата за производњу пољопривредних култура. У равничарском дијелу најчешће се узгајају пшеница и кукуруз, затим јечам, зоб и раж.

На брежуљкастим подручјима развијена је воћарска производња, а посебно производња шљива, крушака, јабука и другог воћа.

Слика 2: Дио града

Добој има неке одлике континенталне климе, али непосредно преовлађује умјерено-континентална клима, са карактеристикама мањих количина падавина у релативно уједначеном распореду током године. Средња годишња температура у Добоју износи 10,5 степени Целзијусових.

Званични подаци о Добоју

Основни подаци о Добоју приказани су у наставку, с тим да су у првој од табела приказани подаци о површини.³

³ Извор: Званична интернет страница града Добоја.

Табела 5 - Површина

Редни број	Назив	Површина (км ²)
1	Требава	202
2	Озрен	193
3	Крњин	173
4	Вучијак	68
5	Урбано градско подручје	17
	УКУПНА ПОВРШИНА	653

Као што је и приказано Град са околним мјестима чини пет цјелина: Требава, Озрен, Крњин, Вучијак и урбано градско подручје. Анализом података из претходне табеле можемо констатовати да се од укупне површине градског подручја највећи дио односи ма Требаву (30%), док се најмањи дио односи на урбано градско подручје (2,5%). Међутим, уколико наведена подручја посматрамо по броју становника и привредним активностима ситуације је другачија, а што је образложено даље у документу.

Подаци о броју становника приказани су у наредној табели. Имајући у виду проблематику у вези са прихватањем/не прихватањем посљедњег пописа становништва у БиХ, податке о броју становника смо такође преузели са званичне интернет странице Града.

Табела 10 – Број становника

Редни број	Назив	Број становника
1	Урбано градско подручје	26.987
2	Околна мјеста	41.527
3	УКУПНО:	68.514

Анализом података утврдили смо да у урбаном градском подручју живи 39% становништва. Такође, анализом смо утврдили да је густина насељености 105 становника на км². У периоду од посљедњег званичног пописа становништва 1991. године, па све до 2013. године, када је извршен раније образложен попис становништва, Добој није располагао са егзактним показатељима о укупном броју становника на свом подручју, као уосталом и цјелокупно подручје БиХ. Оперативни подаци који су се користили била је процјена Републичког завода за статистику.

Попис становништва, домаћинства и станова у Републици Српској и Федерацији БиХ спроведен је од 1. до 15. октобра 2013. године. Према административно-територијалној организацији, на територији Републике Српске попис је обављен у 6 градова, 57 општина и 2.756 насељених мјеста. Према резултатима пописа, на подручју општине Добој, 2013. године живјело је 68.514 становника, што чини 5,16 % од укупног броја становника Републике Српске.

Такође, територија Добоја је, након потписивања „Дејтонског мировног споразума“ 1995. године, добила нову физиономију и површину. Један дио пријератне територије општине Добој остао је на подручју Федерације БиХ, док су поједини дијелови других пријератних општина припојени општини Добој.

Број насељених мјеста је 70, док је број мјесних заједница 67.

Комуникација са другим градовима и општинама

Добој се може похвалити сарадњом и повезаношћу са одређеним бројем градова и општина, без обзира да ли се ради о иностраним или домаћим. Ту се, прије свих, мисли на Цеље (Република Словенија) и Ћуприја (Република Србија). Овдје треба истаћи да су општине Цеље и Добој братимљене још 1965. године. Та повезаност се исказала током катастрофалне поплаве 2014. године, када је општина Цеље несебично притекла у помоћ Добојлијама, пружајући помоћ у људству, новцу и материјалним средствима.

Поред наведеног, у граду и ширем градском подручју у континуитету се реализују програми преко УНДП-а и ОСЦЕ-а, *чиме се потврђује да за Добој постоје реалне претпоставке за даљи развој туризма.*

Природни ресурси

Према јавно доступним подацима, добојско подручје карактеришу сљедећи природни ресурси у коришћењу: Горанско језеро, излетиште „Преслица“, заштићено подручје Дуге њиве и друге дестинације за развој туризма. Природни ресурси, који су потенцијално искористиви: расположиво пољопривредно земљиште 33.700 ха и шумски фонд 27.000 ха.

Енергетске сировине:

- извори геотермалне енергије – подручје Добој-Маглај-Теслић је утврђено као перспективно подручје за налажење значајних количина термалних вода чија се температура креће до 80 ° C.
- термалне воде - угљичко киселе термо-минералне воде у виду извора постоје у спречанској расједној зони на локалитету Бољанића са издашношћу од 10 л/сек, а присутне су и у дијелу западног Озрена (простор насеља Рјечица).

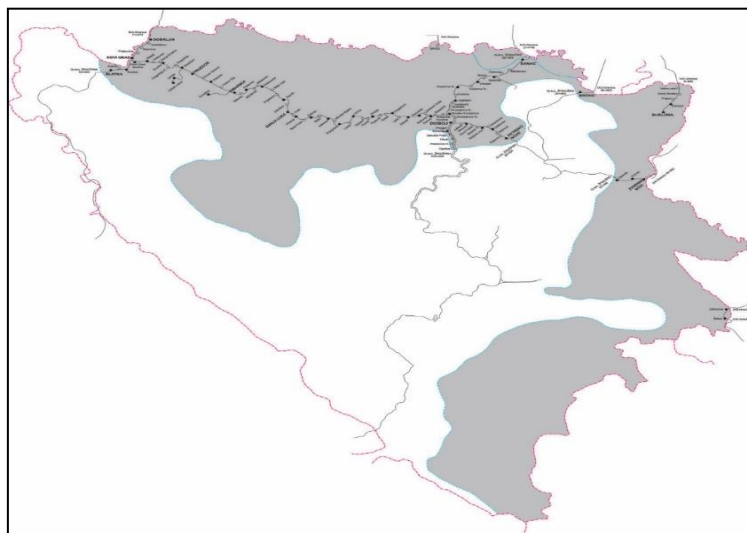
Поред наведеног, Добој има и одређене **компаративне предности** чинећи ово подручје *адекватним мјестом за развој туризма*, као што су:

- Географско-комуникациони положај (транспортна и стратешка локација),
- Кључно жељезничко чвориште у Босни и Херцеговини, сједиште ЖРС,
- Водни, земљишни и шумски потенцијал,
- Традиција и капацитети регионалног центра,
- Универзитетски капацитети,
- Капацитети и инфраструктура старе индустријске зоне (Усора)
- Природни локалитети,
- Функционалан и разноврстан спектар невладиних организација,
- Погони прехранбене индустрије и прерађивачких капацитета,
- Опредјељење градске администрације на континуирано унапрјеђење квалитета услуга које се пружају инвеститорима и становништву,
- Изградња нових саобраћајница – коридор 5Ц, аутопут Бања Лука-Добој и др.,
- Погодан простор за индустријске зоне уз магистралне и аутопутеве,
- Близина европског, али и других тржишта,
- Тренд пресељења производње на рубове ЕУ,
- *Потенцијал транзитног туризма*,
- Постојање законодавног оквира за коришћење модела концесија и партнерства јавног и приватног сектора за реализовање капиталних развојних пројеката.

Поред свега наведеног, у Добоју су активни радови на изградњи нових стамбених и реконструкцији постојећих објеката, а што свакако ствара реалне претпоставке за даље припремање и уређење градског грађевинског земљишта, организовање и вођење инвестиција од значаја за град Добој, као и активности на заштити и унапрјеђењу животне средине, а што све позитивно утиче и на развој туризма.

Саобраћај и комуникација

Добој је данас жељезничко чвориште у којем се укрштају пруге и правци Добој-Тузла-Зворник, Добој-Бањалука-Нови Град и Добој-Сарајево-Плоче.

Слика 6. Мапа пруга ЖРС и положај Добоја као жељезничког чвора⁴

Наиме, након заостале турске царевине, аустроугарска царевина гради саобраћајну инфраструктуру првенствено за снабдијевање војске, а касније за транспорт природних ресурса. Градњом узане пруге од Паноније на сјеверу, те према југу и Јадранском мору, долина ријеке Босне улази у мрежу европских комуникација. *Добој постаје раскрсница комуникација* које иду долином ријеке Усоре према Теслићу и долином ријеке Спрече према Тузли, а потом на исток према Србији. Тако Добој постаје *најважнији и најпроточнији саобраћајни пункт на централном дијелу Балкана.*

Добој није само жељезнички чвор у Републици Српској и БиХ. Укрштањем аутопутева Бања Лука-Добој (већ изграђеног аутопута) и Коридора 5Ц на територији града (тренутно у изградњи) *створене су реалне претпоставке за даљи развој туризма, али и кретања људи и капитала кроз Добој и добојску регију.*

Транс-европски коридор 5Ц представља главну транспортну руту у БиХ од сјевера према југу. Повезује Будимпешту (Мађарска) са јадранском луком Плоче (Хрватска). Унутар Босне и Херцеговине, укупна дужина Коридора 5Ц је 335 км. Пројектно подручје се налази на сјеверу земље и дио је планиране секције која пролази кроз Републику Српску у дужини од око 46,6 км.

⁴ Извор: Званична интернет страница Жељезница РС а.д. Добој

Слика 7. Мрежа аутопутева и путева у Републици Српској и положај Добоја као саобраћајног центра⁵

Пројекат је од великог значаја за повезивање западних и источних дијелова Републике Српске са Коридором 5Ц и даље са Коридором Х у Хрватској. Пројекат ће допринијети повећању капацитета саобраћаја и смањењу саобраћајних оптерећења на постојећој мрежи регионалних путева. Траса Коридора дефинисана је још 1981. године и након широких јавних консултација, формално је одобрена као дио Просторног плана БиХ из 1982. године. Ипак, први значајни кораци начињени су 2004. године када је Савјет министара БиХ донио одлуку о развоју пројекта изградње Коридора, што је праћено израдом Студије изводљивости и Идејног пројекта 2006. године. Просторним плановима Републике Српске (2008-2015 и 2015-2025) траса Коридора 5Ц кроз Републику Српску представљена је као кључна путна транспортна веза од великог економског значаја за Републику.

Поред аутопутева, треба нагласити да постојећи магистрални пут М16.1., Бања Лука-Добој, преко Дервенте, данас већ има битну улогу у путном систему промета европског домаћинства. Овај магистрални пут, за већи дио Републике Српске и Федерацију БиХ представља битну везу са западном и средњом Европом. Поред наведеног, Добој има и директан приступ магистралним путевима Добој-Тузла и Добој-Сарајево, а што имплицира да *Добој има изузетно добру локацију у Босни и Херцеговини за различите приватне и друштвене активности, како економске тако и социјалне и друштвене.*

⁵ Извор: Званична интернет страница ЈП Ауто-путеви Републике Српске Бања Лука

Здравство, образовање, култура, религија и спорт

Здравство

На подручју града Добоја смјештена је регионална Болница која пружа услуге за приближно 20% популације Републике Српске. Према званичним подацима ове јавне здравствене установе, по завршетку другог свјетског рата, када је Добој постао средиште регије која је покривала општине: Дервента, Брод, Модрича, Шамац, Теслић, Маглај, Оцак, Грачаница и Тешањ, појављује се потреба за оснивањем болничког центра у Добоју који би могао пружати адекватне услуге здравствене заштите становника овог подручја.

Болница се током година развијала и осавремењавала како у стручном тако и у изградњи нових објеката, проширења болничких капацитета и увођења савремене опреме. ЈЗУ Болница Добој тренутно пружа савремене услуге дијагностике и лијечења и гравитира за осам општина, са укупном популацијом од око 200.000 становника.

ЈЗУ Болница „Свети апостол Лука“ је у сталном континуитету са увођењем нових медицинских процедура. Лапароскопске операције у хирургији су постале рутинске, проширује се њихов обим и на гинекологију и оториноларингологију. Ортопедија усваја све већи број компликованих оперативних захвата, а урологија и офтамологија сваке године повећава број операција и прегледа на свом одјелу. Болница у Добоју је једина здравствена установа секундарног нивоа и која има Савјетовалиште за исхрану и дијабетес, а овакве организационе јединице представљају један од најсавременијих облика секундарне здравствене заштите.

У циљу побољшања пружања адекватних медицинских услуга грађанима широм регије, у децембру 2020. године, на локалитету Усора започети су радови на изградњи новог објекта ЈЗУ Болница „Свети апостол Лука“ Добој, једног од најважнијих пројеката за град Добој и добојску регију.

Слика 8. „Стара“ и „Нова“ Болница

Поред Болнице, у Добоју је смјештен и Дом здравља Добој. Почеци организованог пружања примарне здравствене заштите на подручју општине Добој везани су за тридесете године прошлог вијека у оквиру Завода за здравствену заштиту за подручје Среза Добој. Даљи развој везан је за педесете године, кроз организовање диспанзера, а затим и првог дома здравља 1953. године. Истих година имамо почетак изградње првих амбуланти у сеоским подручјима.

Ова здравствена установа се рано определијелила за укључивање у реформу, већ од 1997. године, у оквиру које је реализовано низ пројеката везаних за ментално здравље, породичну медицину, стручно усавршавање кадрова, реконструкцију и опремање. Најзначајнији резултати су формирање Центра за ментално здравље 1999. године,

Службе за породичну медицину, низ завршених стручних усавршавања запослених из различитих медицинских области, као и статус образовне установе. Поред добојске болнице, дома здравља и амбуланти, у Добоју су смјештене и многе друге приватне установе из области здравства и специјалистички центри који пружају медицинске услуге становништву добојске регије и шире.

Такође, у Добоју је смјештен и Институт за јавно здравство (регионални центар Добој), као и многе друге установе (Филијала Фонда здравственог осигурања), стоматолошке амбуланте, апотеке и др., које такође пружају здравствене услуге становништву добојске регије, а и шире.

Образовање

У граду Добој налазе се три основне школе: ОШ „Свети Сава“, ОШ „Вук Стефановић Караџић“ и ОШ „Доситеј Обрадовић“ са подручним школама.

Поред основних школа у Добоју су смјештене школе за средње образовање: „Гимназија „Јован Дучић“, Медицинска школа која је смјештена у непосредној близини добојске болнице и четири средње школе које су смјештене у објекту Средњошколског центра (Саобраћајна и електро школа, Економска и трговинска школа, Угоститељска и техничка школа).

Добој је такође и студентски центар у коме се налази већи број високошколских установа: саобраћајни факултет, Слобомир универзитет, Високо пословно-техничка школа и Висока медицинска школа здравства.

У центру града смјештена је и Народна библиотека која егзистира од 9. маја 1946. године. Народна библиотека Добој има статус народне и матичне (регионалне) библиотеке и посједује фонд од преко 85.000 монографских публикација, од чега је, након катастрофалне поплаве 2014. године, знатан број књижне грађе прибављен донацијом и куповином средствима која су обезбјеђена из буџета Града.

Поред Народне библиотеке у Добоју се налази и васпитно-образовна установа Дом ученика, која обезбјеђује смјештај, храну, васпитни рад и културно-забавне активности за ученике који похађају школу ван мјеста њиховог сталног боравка. Установа располаже са капацитетом од 150 кревета.

Слика 9. Народна библиотека Добој⁶

Такође треба истаћи да је прва предшколска установа у Добоју основана још 1968. године у адаптираном простору Дома ученика. Након усклађивања правних аката установе са Законом о предшколском васпитању и образовању и Законом о систему јавних служби, мијења се назив установе и предшколска установа од 08.11.2013. године обавља дјелатност под називом Јавна предшколска установа „Мајке Југовић“ Добој. У свом саставу ова Предшколска установа има три организационе јединице: Дјечији вртић у ул. Карађорђева, Дјечији вртић у ул. Кнеза Лазара и Дјечији вртић у ул. Војводе Мишића. Поред наведених организационих јединица које су смјештене на одвојеним локацијама, у току је реконструкција још једног објекта у центру града, намијењена за смјештај дјеце предшколске доби.

Култура

Са општим друштвеним развојем, у последњих неколико деценија Добој почиње добијати и своју *културну физиономију*. У овом периоду остварени су добри односи у области друштвеног организовања културе, установљени су реални програми њеног развоја, а саме културне дјелатности доживјеле су брз и свестран развој, иако се исти ипак још увијек не могу поредити са већим градовима попут Бања Луке, Тузле или Сарајева.

Међутим, анализирањем дешавања на добојском ширем и ужем подручју јасно је да се у различитим мјесним заједницама и локалним срединама у континуитету дешавају

⁶ Извор: званична интернет страница Народне библиотеке Добој

одређене културне манифестације, а што је све објављено и документовано и у средствима јавног информисања, те овдје није детаљно образложено.

Ништа мање значајно није ни постојање Центра за културу Добој који у току године, традиционално организује више значајних културних манифестација као што су: „Театар фест, „Ликовни салон“, концерт за Богојављенску ноћ, као и бројне књижевне вечери, ликовне и вајарске изложбе локалних, али и умјетника из регије и шире.

Овдје треба истаћи да се у Добоју налази и *регионални музеј* који је основан 8. новембра 1956.године, са циљем да прикупља, чува, штити и кроз сталне и повремене изложбе презентује свеукупну културну баштину града и регије Добој. Музеј у Добоју је комплексног типа, што значи да прикупља музејске предмете из области археологије, етнологије, историје умјетности, као и предмете из области природних наука.

За пола вијека постојања и рада Музеј у Добоју прикупио је и чува збирке којима вјеродостојно и на стручан начин може презентовати дугу прошлост града и регије, од палеолита до наших дана.

Слика 10. Један од добојских споменика⁷

Поред музеја и раније поменуте тврђаве, у Добоју се налазе и културно-историјски споменици као што је споменик у Парку народних хероја (помен-костурница жртвама Другог свјетског рата), споменик код тзв. „Старе цркве“ (у помен жртвама логора код цркве „Свети апостол Петра и Павла“), споменик посвећен жртвама добојског логора из првог свјетског рата, код Жељезничке станице Добој и др.

⁷ Извор: *Гоогле имавес*.

Религија

Добој, као мјесто које је било изложено ратним дејствима, може се похвалити добрим међунационалним и међурелигијским односима. Данас, под добојском тврђавом, на површини мањој од једног километра налазе се богомоље четири религијске заједнице. Поред богомоља у ужем градском подручју, у селима и околним мјестима који припадају граду, такође се налази значајан број вјерских објекта који чине мјеста окупљања становништва добојске регије.

На подручју Добоја налази се и дјелује Архијерејско намјесништво добојско. Поред православних заједница, у Добоју се налазе и друге религијске заједнице: „Меџлис Исламске заједнице Добој“, „Жупа Добој“ и „Јеврејска општина Добој“.

Спорт и спортска дешавања

Захваљујући спортским радницима и рукометашима, Добој је деценијама носио епитет града спорта, а нарочито *града рукомета*. Више од пола вијека, у Добоју се у августу сваке године одржава традиционални „Међународни рукометни ТВ турнир шампиона“, најјача незванична клупска рукометна манифестација у Европи, а тиме и у свијету. Турнир је установљен 1965. године, поводом 23. августа - Дана устанка народа добојског краја против фашизма, а на иницијативу истакнутих спортских радника из Добоја.

Рукометни клуб „Слога“ формиран је 1958. године, а кроз историју клуб је неколико пута мијењао свој назив („Партизан“, „Жељезничар“, „Добојинех“). Фудбалски клуб „Слога“ Добој је један од симбола Добоја и свом граду је дао велики број угледних спортиста и спортских радника. Клуб је основан 19. јула 1945. године. Поред наведених, у Добоју егзистирају кошаркашки, тениски и карате клубови, као и многи мјесни фудбалски клубови, који у континуитету организују, али и сами учествују у различитим спортским такмичењима.

Треба истаћи да је у Добоју у току и изградња сувремене спортске дворане, капацитета од преко двије хиљаде сједећих мјеста. Спортска дворана се гради према нормативима Свјетске рукометне федерације, како би се у дворани могле одржавати рукометне утакмице, али и друга различита спортска дешавања и манифестације.

3. ДЕФИНИСАЊЕ ЦИЉЕВА

У циљу израде овог документа, поред аката којима је нормативно успостављен ТОД, коришћена је и последња Стратегија развоја града, јер у истој туризам и Туристичка организација имају значајну улогу у развоју Града.

3.1. Краткорочни циљеви

Приоритети у реализацији Стратегије развоја града Добој за период 2023-2029. представљају кључна поља и смјерове дјеловања за остварење визије и стратешких циљева и као такви имају највећи утицај на развој, односно остварење стратешких индикатора. Један од стратешких циљева је створити конкурентну привредну структуру засновану на потенцијалима логистичког и дистрибутивног центра.

Приоритет 1.1. Коришћење економских и просторних потенцијала за привлачење инвестиција са нагласком на логистичко-дистрибутивни сектор,

Приоритет 1.2. Подизање конкурентности пољопривреде, *туризма* и услужних дјелатности,

Приоритет 1.3. Подршка развоју економије засноване на знању и иновацијама.

Из напријед наведеног уочава се и основни краткорочни циљ Туристичке организације града Добој, а то је *повећање туристичког промета, побољшање корисничког искуства и организација догађаја кроз побољшање услова боравка туриста у дестинацији. У стварању новог туристичког производа, а чији је крајњи циљ препознатљивост добојског краја и повећање туристичког промета, треба употпунити и заокружити већ постојеће туристичке производе али и подржати нове идеје, било од стране ТОД-а или других туристичких актера.*

Стварање новог туристичког производа подразумева сљедеће активности:

- развој догађања у Добоју и других мотива доласка у Добој за индивидуалне и групне госте,
- развој елемената туристичке понуде с фокусом на цјелогодишњу понуду,
- праћење и аплицирање, самостално или у сарадњи с градском администрацијом и другим субјектима јавног или приватног сектора, на конкурсе за развој јавне

туристичке понуде и инфраструктуре кроз суфинансирање из републичких извора, фондова Европске уније и осталих извора финансирања,

- управљање квалитетом понуде у Добоју,
- стратешко и оперативно планирање развоја туризма или производа, те по потреби организација система управљања посјетиоцима,
- учествовање у изради стратешких и развојних планова туризма на подручју Добоја,
- управљање јавном туристичком инфраструктуром,
- учествовање у провођењу стратешких маркетиншких пројеката које је дефинисала градска администрација.

У циљу наведеног, неопходно је унаприједити квалитет информација које пружамо и то уз:

- **Редовно ажурирање:** планирамо осигурати да су све информације на нашој веб страници, у брошурама и на друштвеним мрежама ажуриране и тачне.
- **Истраживање:** Редовно истраживати нове атракције, догађаје и занимљивости у граду како бисмо били у току с промјенама.
- **Формат информација:** Успоставити стандарде за формат и стил информација (нпр. јасни описи, слике високе резолуције).
- **Јасноћа:** Користите једноставан језик и избјегавати техничке термине који могу збунити туристе.
- **Обука:** Организовати редовне обуке за запослене о локалним атракцијама, култури и услугама.
- **Повратне информације:** Подстакнути запослене да дијеле своја сазнања и повратне информације о потребама туриста.
- **Сакупљање рецензија:** Активно добијати повратне информације од туриста о квалитету информација.
- **Апликације:** развити мобилну апликацију која пружа информације о турама, догађајима и локалним занимљивостима.
- **Блог:** Покренити блог који се фокусира на позитивне „приче“ о граду, локалним обичајима и препорукама.

- **Препоруке:** Пружити персонализоване препоруке на основу интересовања туриста (нпр. породице, авантуристи, љубитељи умјетности).
- **Анкете:** Укључити кратке анкете за туристе.

У складу са наведеним, у 2025. години планирана су најмање четири велика догађаја, од тога 2 у првих 6 мјесеци.

Р.б.	Догађај	Период	Носилац активности
1	Зимска Чаролија	Први квартал 2025.	ТОД
2	Театар Фест	Други квартал 2025.	ТОД
3	Добојско Љето	Трећи квартал 2025.	ТОД
4	Међународни ТВ турнир шампиона	Четврти квартал 2025.	ТОД

С тим у вези планирано је израда годишњег календара догађаја како би избјегли преклапања, те извршила оптимизација посјета. Уз то планирамо и низ малих догађаја као и заједничке организације догађаја и подршке туристичким партнерима, разним организацијама, удружењима и слично.

3.2. Дугорочни циљеви

Развијање бренда

Наш дугорочни циљ је постати водећа туристичка организација која нуди јединствена искуства и аутентичне дестинације у овом дијелу Републике Српске, с тим у вези планирамо повећати број посјетилаца кроз иновативне маркетиншке стратегије и сарадњу са градском администрацијом. Планирамо развити одрживе туристичке праксе које ће очувати природне и културне ресурсе, детаљно образложене у дијелу 2. овог Програма.

У наредном стратешком периоду планирамо унаприједити корисничког искуства посјетилаца и то унапрјеђење планирамо реализовати кроз сљедеће активности:

- Ојачати препознатљивост ТОД-а кроз маркетинг и сарадњу с локалним актерима.
- Јасно дефинисати мисију и визију ТОД-а као и вриједности туризма.

- Развити препознатљив визуелни идентитет који ће се користити у свим маркетиншким материјалима.
- Одржавати досљедан „тон“ и стил комуникације у свим каналима (веб, друштвене мреже, брошуре).
- Развијати кључне поруке које се фокусирају на једноставне карактеристике нашег града и понуде.
- Организовати догађаје у сарадњи са локалним предузећима (ресторанима, музејима, умјетницима) како бисмо се промовисали обострано.
- Развијати промотивне пакете у сарадњи с локалним партнерима (нпр. туристи који резервишу туру добијају попуст у ресторану).
- Креирати видео материјале које приказују локалне обичаје, фестивал и живот у граду.
- Учествовати на туристичким сајмовима и манифестацијама како бисмо промовисали свој бренд и остварили контакте.
- Користити алате за анализу података како бисмо пратили успјех наших маркетиншких активности и прилагодили стратегије према потребама.
- Прикупити повратне информације од посјетилаца како бисмо разумјели како нас перципирају и шта можемо побољшати.
- Увидјети стратегије за промоцију одрживог туризма, као што су тематске туре или сарадња са локалним произвођачима.

4. ИДЕНТИФИКАЦИЈА АТРАКЦИЈА И ДОГАЂАЈА

Историјски центри

Историјски центар нашег града представља срце културног наслеђа, гдје се стапају прошлост и садашњост. Овај дио града обилује импресивним архитектонским зградама, споменицима и музејима који говоре о богатој историји и традицији, детаљно описаној у дијелу 2. овог Програма. С тим у вези, у 2025. години планирамо да направимо *нову брошуру* у вези са овом темом, а која би садржавала сљедеће историјске дестинације.

Тврђава Градина – на узвишењу изнад Добоја, уздиже се средњовјековно утврђење, главни симбол града, тврђава Градина. Дана 16. Јуна 1415. године логорује мађарска војска, тих дана у ратном походу кроз долине ријеке Босне. Вијест је ово дубровачких трговаца упућена мађарском краљу Сигмунду, а истовремено и најстарији спомен тврђаве Добој у писаним историјским изворима. Одлуком комисије за очување националних споменика БИХ од 31.08.2005. године градитељска цјелина стари Град Добој, коју чини тврђава, проглашен је историјским спомеником.

Регионални Музеј - основан је 8. новембра 1956. године у којем је прикупљено и сачувано преко 20 000 предмета из различитих временских епоха. Изложени музејски предмети приказују различите цивилизације и културе регистроване на ширем добојском подручју. У сарадњи са музејом ТОД промовише материјално и нематеријално културно наслеђе нашег подручја.

Народна Библиотека - налази се на атрактивној локацији у модерном и опремљеном објекту у центру града, на приступачном мјесту за посјетиоце. Под називом Градска библиотека у Добоју почела је са радом 9. маја 1946 године.

Парк Народних Хероја - дана 15. новембра 1953. године у централном дијелу парка „настао“ је плато са спомен костурницом и обелиском високим 14.5м. Његова три брида су требала да подсјећају на братство-јединство и заједничку борбу: Срба, Хрвата и Муслимана. Од тада градски парк носи назив “Парк народних хероја”.

Парна локомотива Ћиро- ускотрачном пругом популарни „Ћиро“ пролазио је кроз Добој од 12. фебруара 1879. године до 31. марта 1968. године. Као спомен на тај воз жељезничари су 15. априла 1985. године поставили парну локомотиву у Добоју, великом жељезничком раскршћу.

Кућа Мулалића - налази се у централном дијелу града, историјска је грађевина која је заведена у земљишне књиге 1890. године, а 11. марта 2011. године проглашена је националним спомеником БиХ.

Природне љепоте

Наша дестинација обухвата спектакуларне природне љепоте које пружају савршени „бијег од свакодневице“. Од сликовитих пејзажа до очаравајућих природних формација, свака локација нуди јединствене могућности за истраживање и уживање. Такође у 2025. години планирамо представити туристичку понуду природних љепота, а то су:

Дјевојачка пећина - у селу Станови удаљеном 15 километара од Добоја налази се Дјевојачка пећина. Пећина пролази кроз цијело брдо, што јој даје дужину од 115 метара. На улазу је широка око 20 метара, а на излазу око 10 метара.

Горанско језеро - удаљено је 7 километара од Добоја, те га осим „моторизованих“ гостију користе бициклисти и пјешаци. Језеро је смјештено у подножју планине Озрен и представља један од важнијих локалитета на подручју града за одмор и опуштање.

Околишта – идеално мјесто за одмор на оштром и чистом планинском зраку. Од центра града удаљена су 28 километра. На локацији Околишта налази се “Парагост” база, јединствен спортски омладински центар адреналина и туризма. Ово је идеално мјесто за одмор, рекреацију, роштиљ и дружење.

Остравица - највиши врх озренског краја је Велика Остравица са 918 метара надморске висине. За љубитеље бициклизма и пјешачења Остравица је прави изазов за доспјети до врха Остравце, али и за оне који желе спровести лагоднији начин то је омогућено, јер се готово до самог врха може доћи путничким аутомобилом. У близини се налази врх мала Остравица, а за потпунији доживљај предивног пејзажа изграђен је видиковац, који посјетиоце „издиже“ изнад густог црногоричног дрвећа и пружа поглед километрима далеко.

Гостиљ - један од најљепших врхова Озрена је Гостиљ, са 773 метара надморске висине. Поред планинара, који су чести посјетиоци овог узвишења, редовно га посјећују и чланови параглајдинг клуба ”ПараГхост” који на Гостиљу имају и платформу за полијетање, а која се користи за ревијалне и такмичарске летове. Гостиљ је најпосјећенији почетком септембра када се традиционално 11. септембра одржава манифестација “Дани чаја на Озрену” која је посвећена је брању траве Иве.

Преслица - припада подгорини Озрена са надморском висином 250-380 метара и површином од 30 хектара. Природа је обдарила Преслицу богатством шума, обиљем извора здраве и чисте воде, свјежим ваздухом.

Рекреација и забава

Добој посјетиоцима пружа разноврсне могућности за рекреацију и забаву, осигуравајући да сваки посјетилац пронађе нешто за себе. Уз раније наведене природне ресурсе и љепоте, у 2025. години туристима ће бити у понуди:

СРЦ Цунгла - смјештен на површини од 25.000 метара квадратних, у ужој градској зони. У оквиру рекреативног центра налазе се четири базена.

Језеро Руданка - настало 2016. године у оквиру породичног имања Купрешак. У склопу језера функционишу ресторан, бар на отвореном, терен за одбојку на пијеску и играоница за дјецу.

Краљевко село Котроманић - изграђено је на обали ријеке Величанке, богате рибом и шкољкама што свједочи о њеној чистоћи, уклопљено у амбијент нетакнуте природе, краљевско село Котроманићево налази се близу магистралног пута Добој - Дервента. Уз мноштво детаља сакупљених на овим просторима, репликама средњовјековних предмета, уз коришћење природних материјала при изградњи, и костимирано особље, туристи имају утисак да су се вратили у живот који је био умјеренији и здравији него садашњи.

Авантуристички Туризам

Планинарско-еколошко друштво „Преслица“ - Основано је 14. фебруара 2009. године, те је регистровано у Планинарском савезу Републике Српске, друштво броји око 60 чланова и добило је име по врху Преслица.

Брдски бициклизам - Озрен гора пружа фантастичне услове за брдски бициклизам. Са највишим врхом Остравица на 918 метара надморске висине, лако је приступачан са свих страна. Нуди разнолике терене, идеалне како за рекреативна МТБ крстарења, тако и за адреналинске вожње, док пространства зелених шума и дивљи пејзажи употпуњују незаборавно искуство.

Сеоски туризам - боравак на селу пружа другачији одмор који опушта и смирује, гдје живот постаје испуњен садржајима откривања природе и традиције. Озрен је још увијек пун вриједног наслијеђа традиционалног начина живота, чисте и здраве воде, лијепе и

питоме природе и добрих људи те је све више туриста који бирају овакав вид одмора. Такође све је више регистрованих домаћинстава која пружају ову врсту услуга.

Вјерски Туризам

Добој је познат по богатој вјерској традицији и историји, што га чини савршеном дестинацијом за вјерски туризам, тако да и у 2025. години планирамо туристима промовисати вјерски туризам. Овај град нуди јединствене прилике за истраживање културног наслеђа и духовних искустава.

Православна црква Светог Апостола Петра и Павла – на улазу у Добој са сјеверне стране, 1931. године почела је градња спомен храма светих апостола Петра и Павла.

Џамија Селмија - освајањем добојске тврђаве 1476. године измјењени су стражари Хришћани на тврђави, а дошли су Турци, па се та промјена нужно односила и на варош и на њену богомољу. У предграђу добојске тврђаве султан Селим (1520-1528.године.) подигао је Џамију на мјесту некадашње цркве, а за потребе посада тврђаве која је тада имала 60 војника, у предграђу су живјеле њихове породице и развијала се чаршија и мало трговиште.

Католичка црква Пресветог срца Исусовог - жупа Добој основана је 1. септембра 1896.године, војничка барака преуређена је у католичку капелицу. Жупна зидана црква и кућа изграђене су до 1910. године.

Јеврејски културни центар са синагогом - јеврејска општина Добој формирана је 1871.године и од тада дјелује и ради до данашњих дана. Прва синагога у Добоју подигнута је 1874.године, а срушена је током Другог свјетског рата. Од некадашње синагоге пронађена су једино улазна врата, која су уграђена у данашњу Синагогу у Добоју.

Манастир Свете Матроне Московке - налази се у селу Ритешић код Добоја, удаљен је 21 км од града. Дана 8. априла 2010. године почела је градња манастира. У удружењу српско-руског пријатељства и јединства православних народа као и уз подршку Амбасаде Руске Федерације, откривена је спомен-биста руском цару Николају Другом.

Манифестације и догађаји

Добој је динамичан град који током године нуди разноврсне манифестације и догађаје, обогаћујући културни живот и привлачећи посјетиоце из различитих крајева.

Туристима 2025. године планирамо понудити сљедеће манифестације и догађаје:

Међународни рукометни ТВ турнир шампиона- Настао је давне 1965. године и за више од пола вијека постојања угостио је најбоље рукометне клубске свјетске екипе, а од стране званичника окарактерисан је као најјачи рукометни турнир у БиХ, Европи и свјету. Одржава се у августу мјесецу.

Театар Фест - позоришни фестивал који се традиционално одржава у мају, када су на репертоару најгледаније представе у БиХ и земљама региона за који се увијек тражи карта више.

Вучији дани на Озрену - одржавају се дужи низ година на планини Озрен, током фебруара мјесеца када се на једном мјесту окупи више од 1000 љубитеља лова из земље и региона.

Брање траве Иве - брање траве Иве уврштено је у УНЕСКО листу нематеријалне баштине, а љековита дејства препричавају се вијековима уназад.

Ликовна Колонија – овај догађај у Кожухама одржава се већ 6 година. Учесници долазе из различитих градова широм Републике Српске и других земаља. Идеју о ликовној колонији је још 1996. године дао добојски сликар Бранислав Бане Вишт.

Дани меда ракија и котлића- одржава се у септембру или октобру код манастира Свете Матроне Московке у насељу Ритешић.

Зимска чаролија - одржава се у парку Народних Хероја током децембара и јануара, организовани су бројни забавни, културни, спортски садржај едукативног карактера намијењени дјечи и одраслима.

Ђурђевданске трке - традиционална спортска манифестација која окупља све већи број учесника средњих и основних школа.

Међународни дан без аутомобила - 22. септембра основцима и средњошколцима указује се на правила безбједног учешћа у саобраћају.

Градина *Beat&energy fun zone* - осмишљен као културно-забавно музички спектакл посјећен од стране свих узраста који траје четири дана, вријеме трајања Међународног рукометног ТВ турнира Шампиона.

Озренски Фестивал Меса- најатрактивнији такмичарски догађај је прављење јела испод сача, а за то такмичење припремљен је издашан наградни фонд. Фестивал се одржава у Текућици на спортском полигону Електро Добоја.

Брдско бицикличички маратон Озрен - манифестација која има за циљ да окупи све љубитеље бициклизма, са циљем заједничког освајања највиших врхова Озрена.

Фишијада- традиционално такмичење у припремању рибље чорбе, а поред такмичења учесници и гости уживају и у доброј музици и сјајном дружењу.

Тениски турнир Добој Опен - организује три турнира из категорије “ИТФ Ворлд Тенис Тоур”, “ИТФ Јуниорс Тоур” и “Тенис Еуропа”, као и турнир за ветеране који окупља такмичаре из региона.

Кладари Спортско-Гастрономски Фестивал - одржава се у насељу Кладари удаљеном 12км од Добоја почетком септембра. Овај фестивал траје 4 дана а обухвата турнир у стоном тенису, турнир у фудбалу, аматерски турнир у шаху, те котлићијаду и такмичење у брзом једењу љуте паприке. Фестивал има за циљ окупити љубитеље спорта забаве и гастрономије уз музички програм.

5. ПЛАНИРАНА МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИЈА

Циљана публика

Наш план је фокусирати се на циљану публику а то су:

- **Домаћи туристи**, становници који желе истражити свој град или регион, често тражећи викенд излете или културне доживљаје.
- **Страни туристи**, посјетиоци из других земаља који су заинтересовани за локалну културу, храну и атракције.
- **Различите групе**, породице које траже забавне активности, „соло“ путнике који желе авантуру, младе који траже друштвена искуства, и старије особе које преферирају опуштеније туре.

Туристичка организација града Добој планира раније наведене активности, догађаје и манифестације (дио 4. овог Програма), а све у циљу привлачења различитих група посјетилаца, свака са специфичним интересима и потребама, и то:

1. **Домаћи туристи**, представљају значајну групу која тражи нова искуства у свом граду или региону. Ови посјетиоци често преферирају викенд излете и културне активности, фокусирајући се на локалну кухињу, традицију и повољне цијене.

2. **Страни туристи, који** су заинтересовани за аутентична искуства која укључују историјске туре и културне догађаје. Ови туристи преферирају истраживати нове дестинације, а често дијеле своја искуства на друштвеним мрежама, што додатно доприноси промоцији града.
3. **Породице**, као посјетиоци траже активности прилагођене дјечи и забавне садржаје који осигуравају сигурност и удобност. Ове групе често траже разноврсне породичне атракције и догађаје који омогућавају заједничко уживање.
4. **Соло путници**, авантуристи који желе истражити нове дестинације самостално. Они цијене прилике за упознавање нових људи и често се одлучују за динамичне туре које укључују друштвене активности.
5. **Млади туристи**, занимају се за ноћни живот, фестивале и динамичне друштвене догађаје. Траже узбудљива искуства која ће им омогућити да се повежу са својим вршњацима и доживе локалну културу на модеран начин.
6. **Старији туристи**, преферирају удобније туре са културним посјетама и активностима прилагођеним њиховим потребама. Ова група цијени опуштенији темпо путовања, као и прилике за учење и уживање у локалним традицијама.

Разумијевање ових профила омогућиће нам да развијемо прилагођене понуде које задовољавају различите интересе и потребе наших посјетилаца.

Промоција

Друштвене мреже

Активно користимо платформе као што су „Фејсбоок“ и „Инстаграм“, а планирамо да направимо и налоге на платформама „Х“ (Твиттер) и ТикТок, како бисмо промовисали наше атракције и догађаје. Креирамо и наставићемо креирати визуално привлачан садржај који укључује фотографије, видеа и приче које истичу јединствене карактеристике наше дестинације. Коришћење популарних *хасхтагова* омогућава нам да повећамо видљивост наших објава међу туристима и потенцијалним посјетиоцима.

Веб страница

Наша веб страница је редовно ажурирана с најновијим информацијама о туристичкој понуди, догађајима и туристичким атракцијама. Осигуравамо да посјетиоци лако

пронађу потребне информације. Такође, укључујемо секцију за блог у којој дијелимо савјете о локалним атракцијама, културним догађањима и корисним информацијама за посјетиоце, чиме додатно обогаћујемо њихово искуство.

Сарадња са инфлуенсерима

У 2025. години планирамо сарађивати с локалним и путничким инфлуенсерима који имају утицајну присутност на друштвеним мрежама. Ова партнерства омогућавају нам да дођемо до шире публике и привучемо туристе који траже аутентична искуства. Инфлуенсере бирати пажљиво, осигуравајући да се њихови интереси и вриједности поклапају с нашом мисијом и циљевима, уз уважавање правног оквира који се односи на ове тржишне учеснике.

Рецензије и препоруке

У 2025. години планирамо организовати заједничке догађаје (туре) са инфлуенсерима у замјену за промоцију на њиховим платформама. Ове туре инфлуенсерима пружају прилику да искрено дијеле своја искуства с пратиоцима, а повратне информације које добијамо помажу нам у даљем унапрјеђењу наших понуда. Кроз њихове рецензије и препоруке, наш бренд ће постати видљивији, а потенцијални посјетиоци добијају поуздане информације о томе шта могу очекивати.

Маркетиншки материјал

Брошуре и флајери

Како претходних година, тако и 2025. године планирамо да наставимо да израђујемо информативне брошуре и флајере који садрже кључне информације о атракцијама и догађајима. Ови материјали су дизајнирани тако да буду визуално привлачни и једноставни за читање. Брошуре и флајере планирамо дистрибуирати хотелима, ресторанима и туристичким центрима, чиме осигуравамо да су доступни посјетиоцима који траже инспирацију за свој боравак.

Праћење резултата

Аналитика

Планирамо користити алате као што су *Гоогле Аналитицс* за праћење промета на нашој веб страници и ангажовања на друштвеним мрежама. Ови подаци нам омогућавају да анализирамо понашање посјетилаца, идентификујемо популарне атракције и садржаје, те оптимизујемо наше маркетиншке стратегије. Редовно пратимо кључне показатеље, као што су број посјета, вријеме проведено на страници и стопе конверзије.

Повратне информације

Такође планирамо редовно прикупљати повратне информације од наших посјетилаца и клијената како бисмо боље разумјели шта дјелује, а шта не на понашање истих. Ове информације прикупљамо путем анкета, рецензија и директних разговора. На основу добијених коментара, прилагођавамо понуде и услуге, чиме побољшавамо корисничко искуство и повећавамо задовољство посјетилаца.

6. САРАДЊА С ЛОКАЛНИМ ПАРТНЕРИМА

Локални предузетници

Сарадња с локалним предузетницима је кључна за успјех нашег туристичког програма и активности у 2025. години. У 2025. години у наше активности планирано укључити хотеле, ресторане, кафиће и сувенирнице, стварајући синергију која користи како туристима, тако и локалној економији. Ове партнерске везе омогућавају посјетиоцима да уживају у аутентичним локалним искуствима, док предузетници имају прилику да представе своје услуге и производе.

Културолошке организације

Сарадња с културолошким организацијама, попут музеја, умјетничких галерија и локалних умјетника, обогаћиваће наше планиране догађаје. Ове организације пружају јединствене садржаје и активности које помажу у промоцији локалне умјетности и културе, чиме ће се додатно обогатити искуство посјетилаца.

Транспортне услуге

У наше активности и догађаје планирамо укључити локалне превознике и агенције за изнајмљивање возила како бисмо олакшали транспорт туриста. Ове услуге омогућавају

посјетиоцима да се лако крећу између атракција, догађаја и смјештаја, чиме се повећава њихова удобност и задовољство.

Развијање пакета услуга

У 2025. години планирамо са локалним партнерима остварити комбиноване пакете који укључују туре, смјештај и оброке, чиме ћемо створити свеобухватан доживљај за посјетиоце. Ови пакети омогућиће туристима да истраже нашу дестинацију на најприкладнији начин, а истовремено пружају уштеде у односу на индивидуалне резервације. Укључујући локалне специјалитете у оброцима, додатно обогаћујемо искуство и промовишемо аутентичну гастрономију.

Попусти за групе

У 2025. години планирамо развијати посебне понуде за групе, као што су школске екскурзије или пословни догађаји који ће се одржавати у граду Добоју. Ови попусти учиниће наше услуге доступнијим и привлачнијим за веће групе, подстичући тако више посјетилаца да изаберу нашу дестинацију. Организоване групе могу уживати у додатним активностима и садржајима, а ми пружати прилагођене туре и услуге према потребама сваке групе.

Заједнички маркетинг

Крос-промоција

Сарадња са локалним предузећима кључна је за нашу стратегију крос-промоције. Радимо заједно с хотелима, ресторанима и другим услужним дјелатностима како бисмо заједнички промовисали догађаје и атракције. Овај приступ не само да повећава видљивост наших услуга, већ и јача локалну заједницу, јер помаже посјетиоцима да открију разноврсне понуде и искуства у нашој дестинацији.

Заједнички догађаји

Организујемо догађаје у сарадњи с нашим партнерима, као што су кулинарске радионице у ресторанима или умјетнички перформанси у музејима. Ови заједнички догађаји пружају јединствену прилику за интеракцију с локалном културом и стицање нових

искустава. Кроз такве иницијативе, додатно обогаћујемо понуду за туристе и стварамо платформу за јачање међусобних веза у заједници.

Информативне радионице

Едукација партнера

У 2025. години планирамо организовати радионице за локалне partnere како бисмо их едуковали о најбољим праксама у промоцији туризма и начину на који могу допринијети развоју дестинације. Ове радионице обухватају сљедеће области: дигитални маркетинг, израда привлачних пакета и пружање корисничког искуства. Циљ је оснажити локалне предузетнике и омогућити им да активно учествују у промоцији туризма.

Повратне информације

У 2025. години планирамо континуирано одржавати састанке с партнерима како бисмо размијенили идеје и прикупили повратне информације о тренутним активностима и иницијативама. Ови састанци омогућавају отворену комуникацију и сарадњу, што доприноси јачању заједнице и побољшању услуга које нудимо посјетиоцима. Повратне информације су кључне за континуирано унапрјеђивање и прилагођавање нашег приступа потребама партнера и туриста.

Умрежавање

У 2025. години планирамо се активно укључити у локалне и регионалне туристичке асоцијације како бисмо проширили своју мрежу контаката и размјењивали искуства с другим. Ове асоцијације пружају платформу за повезивање с колегама из области туризма, дијелење најбољих пракси и заједничко рјешавање изазова с којима се суочавамо у туризму.

Учешће на састанцима, радионицама и конференцијама омогућиће нам да останемо у току с најновијим трендовима и иновацијама у индустрији, а што доприноси унапрјеђењу наших услуга. Такође, овакво умрежавање јача сарадњу с другим организацијама и предузетницима, што може резултирати заједничким пројектима и промоцијама које обогаћују туристичку понуду наше дестинације.

Трошкови операција

Трошкови операција обухватају све потребне ресурсе за свакодневно функционисање наше туристичке организације. Ово укључује трошкове рада (бруто плате запослених), маркетинга (оглашавање, промоција на друштвеним мрежама) и одржавања веб странице (хостинг, дизајн и ажурирања). Пажљиво планирање ових трошкова кључно је за одржавање ефикасности и успјешности нашег пословања.

Трошкови догађаја

Приликом организације догађаја, важно је рачунате све директне и индиректне трошкове. То укључује изнајмљивање простора, набавку опреме (звук, свјетло, декорације) и промоцију догађаја. Ови трошкови треба да буду јасно дефинисани унапријед како бисмо осигурали да су сви аспекти догађаја покривени и да ће се одвијати без потешкоћа.

Трошкови сарадње

Разматрамо и трошкове повезане с партнерима, као што су попусти за групе или провизије за агенције које доносе посјетиоце, а ови трошкови могу значајно утицати на наше укупне финансије, те је стога важно успоставити јасне услове сарадње и обрачунати све потенцијалне издатке.

Планирање Прихода

Спонзорства

Истражити могућности за спонзорства од локалних предузећа и институција. С обзиром на нашу везу с градом, спонзори могу имати прилику да се повежу са заједницом кроз наше активности. Пружамо им видљивост у промотивним материјалима, што ствара узајамно корисне односе.

Грантови и субвенције

Иако је град Добој наш главни извор финансирања, активно ћемо истраживати могућности за додатне грантове и субвенције. Ове финансијске подршке могу долазити из владиних фондова или међународних организација које подржавају развој туризма, чиме ћемо ојачати нашу понуду и допринијети локалној заједници.

Приходи од боравишних такси

Поред наведених извора, приходе остварујемо од боравишних такси које плаћају туристи. Ови приходи додатно доприносе нашем „буџету“ и омогућавају нам да унапредимо наше услуге и активности, чиме повећавамо квалитет искустава за посјетиоце.

7. ЕВАЛУАЦИЈА И ПРИЛАГОЂАВАЊЕ

Праћење напретка

Редовно праћење

У 2025. години планирамо дефинисање временских оквира за редовно праћење напретка према постављеним циљевима, који могу бити мјесечни или квартални. Ови редовни прегледи омогућавају нам да идентификујемо тренутне перформансе и прилагодимо стратегије према потребама тржишта и повратним информацијама посјетилаца.

Анализа података

Користићемо прикупљене податке из различитих извора, укључујући маркетиншке кампање, анкете посјетилаца и финансијске извјештаје, како бисмо оцјењивали нашу успјешност. Ова анализа помоћи ће нам да препознамо области које су успјешне, али и оне које захтијевају побољшања, омогућавајући нам да доносимо адекватне пословне одлуке.

Кључни показатељ успјеха

У 2025. години планирамо дефинисати кључне показатеље успјеха (КПУ) који су релевантни за наше циљеве и стратегије. Ови показатељи укључују број посјетилаца, ниво задовољства посјетилаца и друге метрике које нам омогућавају да процијенимо

ефикасност наших активности. Јасно дефинисани КПУ помоћи ће нам да пратимо напредак и идентификујемо области које захтијевају додатну пажњу.

Извјештаји

У 2025. години планирамо редовно припремати извјештаје о КПУ како бисмо имали јасан преглед стања у датом моменту. Ови извјештаји ће се користити за анализу успјешности наших програма и иницијатива, омогућавајући нам да правовремено реагујемо на изазове и прилике. Такође, дијељење ових извјештаја с партнерима и доносиоцима одлука јача транспарентност и сарадњу.

Прикупљање повратних информација

Анкете и интервјуи

Прикупљање повратних информација од туриста, партнера и запослених кључно је за континуирано унапрјеђење наших услуга. Кроз анкете и интервјуе, сазнаћемо које аспекте наших активности треба побољшати, као и које су услуге посебно цијењене. Ове информације ће нам помоћи да прилагодимо нашу понуду потребама посјетилаца и осигурамо њихово задовољство.

Састанци

У 2025. години планирамо редовни интерни састанци и састанци с партнерима биће организовани како бисмо размијенили искуства и идеје. Ови састанци омогућавају отворену комуникацију, идентификацију потенцијалних проблема и проналажење заједничких рјешења.

Прилагођавање стратегија

Флексибилност

У 2025. години планирамо, на основу прикупљених повратних информација и анализе, бићемо спремни да прилагодимо своје стратегије, понуде и маркетиншке приступе. Флексибилност у нашим операцијама омогућава нам да брзо реагујемо на промјене у потребама посјетилаца и тржишту, чиме осигуравамо релевантност и конкурентност наших услуга.

Експериментисање

У 2025. години планирамо, приступићемо креирању нових идеја и активности како бисмо процијенили њихов утицај на укупне резултате. Експериментисање с различитим приступима може донијети иновације које побољшавају искуство посјетилаца и повећавају ангажованост. Сваки експеримент ћемо пажљиво пратити и анализирати, омогућавајући нам да научимо из искустава и побољшамо наше понуде.

Ревидирање циљева

На крају 2025. године, ревидираћемо постављене циљеве и процијенити њихов успјех у контексту претходног искуства. Ова евалуација помоћи ће нам да идентификујемо шта је функционисало, а шта није, те да поставимо нове циљеве који су реални и достижни. Тиме осигуравамо да наше стратегије остану усклађене с потребама заједнице и посјетилаца.

Планирање будућности

У 2025. години планирамо, развијаћемо дугорочне стратегије на основу успјеха и изазова из претходне године. Овај процес планирања омогућава нам да поставимо јасне смјернице за раст и развој, узимајући у обзир све релевантне факторе. Фокусираћемо се на одрживост, иновације и јачање сарадње с партнерима, чиме ћемо допринијети континуираном унапрјеђењу туристичке понуде у нашем граду.

Људски ресурси

Туристичка организација града Добој тренутно има вршиоца дужности директора који је именовано лице, те запослена лица у складу са важећим Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста.

Орган управе Туристичке организације је привремени Управни одбор који има три члана и који на редовним сједницама извршава задатке који су му одређеним законским нормама и актима ове јавне установе. Према оквирном плану, Управни одбор планира у 2025. години одржати 12 сједница, а уколико се укаже потреба, тај број би се и повећао.

8. ФИНАНСИЈСКИ ИНДИКАТОРИ

8.1. Општи финансијски подаци

Општи подаци о пословању Туристичке организације Добој (у даљем тексту: ТОД Добој) приказани су у сљедећој табели.

Табела 1 - Подаци из Биланса стања⁸

Ред. бр.	Позиција	2023. година
<i>Биланс стања – актива</i>		
1.	Стална средства	149.554
2.	Текућа средства	18.203
3.	Пословна актива	167.757
<i>Биланс стања – пасива</i>		
1.	Капитал	-219.625
2.	Обавезе	387.382
3.	Пословна пасива	167.757

Табела 2 - Биланса успјеха⁹

Ред. бр.	Позиција	2023. година
1.	<i>Пословни приходи</i>	431.274
2.	<i>Пословни расходи</i>	530.572
3.	Пословни добитак (1-2)	-
4.	Пословни губитак (2-1)	99.298
5.	<i>Финансијски приходи</i>	18
6.	<i>Финансијски расходи</i>	2.043
7.	Добитак редовне активности	-
8.	Губитак редовне активности	101.323
9.	<i>Остали приходи</i>	0
10.	<i>Остали расходи</i>	25.622
11.	Добитак по основу осталих прихода и расхода	-
12.	Губитак по основу осталих прихода и расхода	25.622
13.	Приходи од промјене рачуноводствених политика	0
14.	Расходи по основу промјене рачуноводствених политика	0
15.	Добитак прије опорезивања	-
16.	Губитак прије опорезивања	126.945
17.	Порески расходи периода	0
18.	Нето добитак	-
19.	Нето губитак	126.945
20.	Укупни приходи	431.292
21.	Укупни расходи	558.237

⁸ Извор: Финансијски извјештаји за 2023. годину.

⁹ Извор: Финансијски извјештаји за 2023. годину.

Да би се на најадекватнији начин приступило анализи и планирању средстава за 2025. годину, неопходно је претходно извршити увид у његове финансијске могућности. Увид у финансијске могућности се добија на бази финансијске анализе, односно анализе финансијских извјештаја ТОД Добој за 2023. годину (последњи редовни ФИ).

Сходно чињеницама које су изнесене у претходном дијелу текста, финансијска анализа ТОД Добој обухвата: анализу приносног положаја, анализу имовинског положаја и анализу финансијског положаја.

8.1.1. Анализа приносног положаја

Анализу приносног положаја ТОД Добој ћемо започети са ризиком остварења резултата редовне активности, доње тачке рентабилности и стопе еластичности. Предмет ове анализе је финансијски *резултат редовне активности*, јер се тај резултат понавља из године у годину и од њега зависи напредак и опстанак ТОД Добој. Резултати осталих активности су искључени из ове анализе. У наредној табели је приказано остварење резултата редовне активности, доње тачке рентабилности и стопе еластичности.

Табела 3 – *Ризик остварења резултата редовне активности, доње тачке рентабилности и стопе еластичности*

Ред. Бр	О П И С	2023. година
1.	Приход од продаје	431.274
2.	Варијабилни расходи	260.461
3.	Маржа покрића (1-2)	170.813
4.	Пословни фиксни и претежно фиксни расходи	270.111
5.	Нето расходи финансирања	-2.025
6.	Пословни добитак (3-4)	-99.298
7.	Добитак редовне активности (6-5)	-101.323
8.	Рацио пословног ризика (3/6)	1,72
9.	Рацио финансијског ризика (6/7)	0,98
10.	Рацио укупног ризика (8*9 или 3/7)	1,69
11.	Рацио марже покрића (3/1)	0,40
12.	Потребан пословни приход за остварење неутралног посл. резултата	530.572
13.	Потребан пословни приход за остварење неутралног резултата редовне активности	532.597
14.	Проценат искоришћења пословног прихода за остварење неутралног пословног резултата	123%
15.	Стопа еластичности остварења неутралног посл. резултата	-23%
16.	Проценат искоришћења пословног прихода за остварење неутралног резултата редовне активности	123%
17.	Стопа еластичности остварења неутралног рез. гед. акт.	-23%

Увидом у претходну табелу јасно се може констатовати да ТОД Добој има проценат искоришћења пословног прихода за остварење неутралног резултата редовне активности од 123%. Такође, увидом у претходну табелу видимо да је стопа еластичности остварења неутралног резултата редовне активности износи 23%. Сходно томе, а према добијеним подацима за 2023. годину, **пословни приходи се морају повећати за 23%, како би ТОД Добој изашао из зоне губитка редовне активности.**

Рентабилност. Рентабилност је зарађивачка моћ, моћ приноса на уложену имовину, што се израчунава стопом рентабилности (приноса). Рентабилност ТОД Добој смо посматрали кроз:

1. стопу бруто приноса на укупан капитал,
2. стопу нето приноса на укупан капитал,
3. нето трансакциону маржу.

Стопа бруто приноса на укупну имовину. Калкулација стопе бруто приноса на укупну имовину ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 4 - Стопа бруто приноса на укупну имовину

Ред. бр	О П И С	2023. година
1.	Бруто добитак (губитак)	-126.945
2.	Пословна имовина по закључном билансу	167.757
3.	Пословна имовина по билансу отварања	198.057
4.	Стопа бруто приноса на укупан капитал	-69,40%

Увидом у претходну табелу може се констатовати да стопа бруто приноса на укупну имовину ТОД Добој за 2023. годину износи -69,40%.

Стопа нето приноса на укупну имовину. Калкулација стопе нето приноса на укупну имовину ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 5 - Стопа нето приноса на укупну имовину

Ред. бр	О П И С	2023. година
1.	Нето добитак (губитак)	-126.945
2.	Пословна имовина по закључном билансу	167.757
3.	Пословна имовина по билансу отварања	198.057
4.	Стопа нето приноса на укупан капитал (РОА)	-69,40%

Увидом у претходну табелу може се констатовати да стопа нето приноса на укупну имовину ТОД Добој за 2023. годину износи -69,40%.

Нето трансакциона маржа - стопа пословног добитка. Калкулација стопе нето трансакционе марже – стопа пословног добитка ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 6 – Калкулација нето трансакционе марже

Ред. бр	О П И С	2023. година
1.	Пословни добитак (губитак)	-99.298
2.	Пословни приходи	431.274
3.	Нето трансакциона маржа	-23,02%

Увидом у претходну табелу може се констатовати да је ТОД Добој у посматраном периоду остварио позитивну *нето трансакциону маржу* од -23,02%. Такође, *може се констатовати да је ТОД Добој на 100 КМ остварених пословних прихода, у 2023. години, након покрића свих пословних расхода, зарађивао (остваривао губитка) - 23,02 КМ.*

8.1.2. Анализа имовинског положаја

Анализу имовинског положаја ТОД Добој смо посматрали кроз:

1. структуру имовине,
2. ефикасност оперативне имовине,
3. ефикасност сталне имовине,
4. ефикасност текуће имовине,
5. ефикасност плаћања обавеза према добављачима.

Структура имовине. Структура укупне имовине ТОД Добој приказана је у наредној табели.

Табела 7 – Структура укупне активе на дан 31.12.2023. године

Ред. бр	О П И С	2023. година	Проценат
1.	Стална имовина	149.554	89%
2.	Текућа имовина	18.203	11%
3.	Пословна (оперативна) имовина	167.757	100%

НАПОМЕНА: У току 2024. године извршена је куповина грађевинског објекта (пословних простора) укупне површине 382,84 м², укупне купопродајне цијене од 746.538,00 КМ, а што ће бити приказано у финансијским извјештајима за 2024. годину. За потребе овог Програма, приказана је пројекција прихода од закупа, а што је детаљно образложено у дијелу 8.3. овог Програма.

Пословна актива ТОД Добој на дан 31.12.2023. године износи 167.757 КМ. Од тога се на сталну имовину односи 89% или 149.554 КМ, док се на текућу имовину односи 11% или 18.203 КМ.

Ефикасност оперативне имовине. Калкулација ефикасности оперативне имовине ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 8 – *Ефикасност оперативне имовине*

Ред. Бр	О П И С	2023. година
1.	Приходи од продаје	431.274
2.	Оперативна имовина по билансу затварања	167.757
3.	Оперативна имовина по билансу отварања	198.057
4.	Коефицијент обрта оперативне имовине	2,36
5.	Просјечан број дана трајања оперативне имовине	155

Увидом у претходну табелу може се констатовати да коефицијент обрта оперативне имовине у 2023. години износи 2,36, што значи да се оперативна имовина ТОД Добој у просјеку обрнула 2,36 пута у току 2023. године. Такође, према подацима за 2023. годину, у просјеку је потребно 155 дана (око пет мјесеци) да се обрне оперативна имовина ТОД Добој (да пређе „пут“: новац-роба-новац).

Ефикасност сталне имовине. Калкулација ефикасности сталне имовине ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 9 – *Ефикасност сталне имовине*

Ред. Бр	О П И С	2023. година
1.	Приходи од продаје	431.274
2.	Стална имовина по билансу затварања	149.554
3.	Стална имовина по билансу отварања	179.618
4.	Коефицијент обрта сталне имовине	2,62
5.	Просјечан број дана трајања сталне имовине	139

Увидом у претходну табелу може се констатовати да коефицијент обрта сталне имовине у 2023. години износи 2,62, што значи да се стална имовина ТОД Добој обрнула у просјеку 2,62 пута у току 2023. године. Такође, према подацима за 2023. годину, у просјеку је потребно 139 дана да се обрне стална оперативна имовина ТОД Добој (да пређе „пут“: новац-роба-новац).

Ефикасност текуће имовине. Калкулација ефикасности текуће имовине ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 10 – *Ефикасност текуће имовине*

Ред. Бр	О П И С	2023. година
1.	Приходи од продаје	431.274
2.	Текућа имовина по закључном билансу	18.203
3.	Текућа имовина по билансу отварања	18.439
4.	Коефицијент обрта текуће имовине	23,54
5.	Просјечан број дана везивања текуће имовине	16

Увидом у претходну табелу може се констатовати да коефицијент обрта текуће имовине у 2023. години износи 23,54, што значи да се текућа имовина ТОД Добој обрнула у просјеку 23,54 пута у току 2023. године. Такође, према подацима за 2023. годину, у просјеку је потребно 16 дана да се обрне текуће оперативна имовина ТОД Добој (да пређе „пут“: новац-роба-новац).

Ефикасност обавеза према добављачима. Калкулација ефикасности обавеза према добављачима ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 11 – *Ефикасност обавеза према добављачима*

Ред. Бр	О П И С	2023. година
1.	Плаћене обавезе према добављачима	142.022
2.	Обавезе према добављачима по закључном билансу	15.615
3.	Обавезе према добављачима по билансу отварања	10.286
4.	Коефицијент обрта обавеза према добављачима	10,97
5.	Просјечан број дана везивања обав. према добављачима	33

Увидом у претходну табелу може се констатовати да коефицијент обрта обавеза према добављачима у 2023. години у просјеку износи 10,97, што значи да су се обавезе према

добављачима ТОД Добој у току 2023. године у просјеку обрнуле 10,97 пута. Такође, према подацима за 2023. годину, у просјеку је потребно 33 дана да се обрну обавезе према добављачима ТОД Добој. Дакле, према подацима за 2023. годину у просјеку протекне око 33 дана од настанка до плаћања обавеза према добављачима.

Такође, овдје се може уочити да је у 2023. години просјечан број дана расположивости обавеза према добављачима је већи од просјечног броја дана везивања потраживања од купаца у просјеку за 33 дана. Са финансијског аспекта то ће имати позитиван ефекат на ликвидност, јер ТОД Добој продаје своје услуге са краћим роком наплате, него што су рокови плаћања набављеног материјала, роба и услуга од добављача.

8.1.3. Анализа финансијског положаја

Анализу финансијског положаја ТОД Добој смо посматрали кроз:

1. структуру пасиве,
2. структуру властитог капитала,
3. структуру краткорочних обавеза,
4. анализе ликвидности,
5. анализе дугорочне финансијске равнотеже,
6. анализе нето обртног фонда.

Структура пасиве. Структура пасиве ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 12 – Структура укупне пасиве

Ред. Бр	О П И С	2023. година	Проценат
1.	Сопствени капитал	-219.625	-131%
2.	Обавезе	387.382	231%
3.	Пословна пасива	167.757	100%

Структура пасиве, у 2023. години, јасно показује да се ТОД Добој у потпуности финансира из обавеза (позајмљених извора финансирања), односно да структура капитала ТОД Добој у цјелости „тежи“ ка позајмљеним изворима финансирања.

Структура властитог капитала. Структура власититог капитала ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 13 – Структура властитог капитала

Ред. Бр	О П И С	2023. година
1.	Основни капитал	3.000
2.	Законске резерве	0
3.	Нераспоређени добитак ранијих година	0
4.	Нераспоређени добитак текуће године	0
5.	Губитак до висине капитала	(222.625)
6.	Сопствени капитал (губитак изнад висине капитала)	-219.625

Структура обавеза. Калкулација структуре укупних обавеза ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 14 – Структура укупних обавеза

Ред. Бр	О П И С	2023. година	Проценат
1.	Дугорочне обавезе	0	0%
2.	Краткорочне обавезе	387.382	100%
3.	УКУПНЕ ОБАВЕЗЕ	387.382	100%

Увидом у претходну табелу уочавамо да се у 2023. години појављују само краткорочне обавезе и њихово учешће у укупним обавезама је 100%.

Краткорочне обавезе. Калкулација структуре краткорочних обавеза ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 15 – Структура краткорочних обавеза

Ред. бр	О П И С	2023. година	Проценат
1.	Добављачи у земљи	15.615	4%
2.	Обавезе за зараде и накнаде зарада	307.501	79%
3.	Остале обавезе	33.000	9%
4.	Обавезе за остале порезе и доприносе	23.714	6%
5.	Краткорочна разграничења	7.552	2%
6.	У К У П Н О	387.382	100%

Анализа ликвидности. Ликвидност представља способност да ТОД плати обавезе у моменту њиховог доспијећа. Анализа ликвидности за 2023. годину је приказана у следећој табели.

Табела 16 – Анализа ликвидности

Ред. бр	О П И С	2023. година
1.	Готовина	12.202
2.	Краткорочна потраживања пласмани и готовина	12.202
3.	Текућа имовина	18.203
4.	Краткорочне обавезе	387.382
5.	Рацио тренутне ликвидности	0,03
6.	Рацио убрзане ликвидности	0,03
7.	Рацио текуће ликвидности	0,05

Увидом у претходну табелу може се констатовати да је ликвидност ТОД Добој тестирана на основу три коефицијената ликвидности (коефицијента тренутне ликвидности, коефицијента убрзане ликвидности и коефицијента текуће ликвидности). Добијени резултати за 2023. годину показују да су сви коефицијенти ликвидности далеко испод прага (нивоа) који гарантује ликвидност, **те да је правно лице ТОД Добој неликвидно.**

Анализа дугорочне финансијске равнотеже. Калкулација дугорочне финансијске равнотеже ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 17– Анализа дугорочне финансијске равнотеже

Ред. бр	О П И С	2023. година
1.	Стална имовина	149.554
2.	Сталне залихе и стална имовина намијењена продаји	0
3.	Губитак изнад висине капитал	219.625
4.	Дугорочно везана и изгубљена имовина	369.179
5.	Власитити капитал	0
6.	Дугорочна резервисања	0
7.	Дугорочне обавезе	0
8.	Трајни капитал и дугорочне обавезе	0
9.	Коефицијент финансијске стабилности	-
10.	Недостајући капитал	369.179

Увидом у претходну табелу јасно се може увидјети да је коефицијент финансијске стабилности ТОД Добој у 2023. години изнад 1. То конкретно значи да је дугорочно везана и изгубљена имовина ТОД Добој већа од трајног капитала и дугорочних обавеза, што значи да је дугорочна финансијска равнотежа помјерена ка дугорочно везаној и изгубљеној имовини.

У таквим условима угрожена је дугорочна финансијска равнотежа, јер се сва дугорочно везана имовина финансира из краткорочних извора, што није одрживо у дугом року. Капитал који је неопходан да ТОД Добој успостави дугорочну финансијску равнотежу износи 369.178 КМ.

Анализа нето обртног фонда. Калкулација нето обртног фонда ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 18 – Анализа нето обртног фонда

Ред. бр	О П И С	2023. година
1	Капитал умањен за губитак до висине капитала	-219.625
2	Дугорочна резервисања	0
3	Дугорочне обавезе	0
4	Стална имовина	149.554
5	Нето обртна имовина (нето обртни фонд)	-369.179

Увидом у претходну табелу може се констатовати да је нето обртни фонд ТОД Добој негативан и износи -369.179 КМ.

8.2. Анализа уплата боравишне таксе

Преглед прихода: Од октобра 2019. до октобра 2024. године, евидентиран је значајан раст прихода од боравишних такси. Овај тренд одражава опоравак и раст туристичког сектора, који је био посебно погођен током пандемије ЦОВИД-19.

Период	Укупно (КМ)	Проценат раста/ опадања
Октобар 2019 - Октобар 2020	31.000,47	-
Октобар 2020 - Октобар 2021	34.658,92	+8,5%
Октобар 2021 - Октобар 2022	49.844,05	+43,9%
Октобар 2022 - Октобар 2023	52.222,22	+7,5%
Октобар 2023 - Октобар 2024	57.057,30	+9,0%

Анализа прихода за 2024. годину

Мјесечни подаци за 2024. годину до септембра пружају увид у сезонске образце и перформансе током године:

Мјесец 2024. године	Износ (КМ)	Постотак у односу на укупно 2024. до сада
Јануар	4.890,15	11,5%
Фебруар	3.769,18	8,9%
Март	3.873,15	9,1%
Април	2.827,68	6,7%
Мај	3.692,30	8,7%
Јуни	4.263,70	10,0%
Јули	6.886,00	16,2%
Август	5.379,69	12,7%
Септембар	6.885,60	16,2%
УКУПНО	42.467,45	100%

Анализа мјесечних података:

- **Највећи приходи:** Јули и септембар су мјесеци са највишим приходима, са 16,2% од укупног прихода до октобра 2024. године - љетњи мјесеци „привукли“ су највећи број туриста, што је у складу с очекивањима.
- **Најмањи приходи:** Април и фебруар су имали најниже приходе, што указује на потребу за промоцијама или посебним догађањима у овим мјесецима како би се „привукли“ нови посјетиоци.

8.3. Пројекција прихода од боравишних такси за период октобар 2024. - октобар 2025. године

Сходно уоченом тренду раста наплате боравишних такси, анализом истих за претходне године, а у складу са усвојеним краткорочним и дугорочним циљевима, стратегијама и активностима на реализацији истих, које подразумевају организацију манифестација уз помоћ Градске управе, побољшање услова боравка туриста у Добоју, али и аплицирање за пројекте од стране међународних организација и ресорних Министарстава, мишљења смо да би се наплата боравишних такси за наредни период (октобар 2024. година - октобар 2025. година), требала повећати за око 13% у односу на претходну годину, те би приход од наплате боравишних такси износио око 64.475,00 КМ.

8.3.1. Општи финансијски подаци – за пројекцију

Општи подаци о пословању Туристичке организације Добој (у даљем тексту: ТОД Добој) приказани су у сљедећој табели, *уважавајући приходе од инвестиционе некретнине.*

Табела 1 - Подаци из Биланса стања¹⁰

Ред. бр.	Позиција	2023. година	План 2024. годину
Биланс стања – актива			
1.	Стална средства	149,554	149,554
2.	Текућа средства	18,203	25,636
3.	Пословна актива	167,757	175,190
Биланс стања – пасива			
1.	Капитал	-219,625	-212,192
2.	Обавезе	387,382	387,382
3.	Пословна пасива	167,757	175,190

Табела 2 - Билансa успјеха¹¹

Ред. бр.	Позиција	2023. година	План 2024. годину
1.	<i>Пословни приходи</i>	431,274	565,651
2.	<i>Пословни расходи</i>	530,572	530,572
3.	Пословни добитак (1-2)	-	35,079
4.	Пословни губитак (2-1)	99,298	-
5.	<i>Финансијски приходи</i>	18	18
6.	<i>Финансијски расходи</i>	2,043	2,043
7.	Добитак редовне активности	-	33,054
8.	Губитак редовне активности	101,323	-
9.	<i>Остали приходи</i>	0	0
10.	<i>Остали расходи</i>	25,622	25,622
11.	Добитак по основу осталих прихода и расхода	-	-
12.	Губитак по основу осталих прихода и расхода	25,622	25,622
13.	Приходи од промјене рачуноводствених политика	0	0
14.	Расходи по основу промјене рачуноводствених политика	0	0
15.	Добитак прије опорезивања	-	7,432
16.	Губитак прије опорезивања	126,945	-
17.	Порески расходи периода	0	0
18.	Нето добитак	-	7,432
19.	Нето губитак	126,945	-
20.	Укупни приходи	431,292	565,669
21.	Укупни расходи	558,237	558,237

Да би се на најадекватнији начин пришло анализи и пројекцији, неопходно је претходно извршити увид у његове финансијске могућности. Увид у финансијске могућности се добија на бази финансијске анализе, односно анализе финансијских извјештаја ТОД

¹⁰ Извор: Финансијски извјештаји за 2023. годину.

¹¹ Извор: Финансијски извјештаји за 2023. годину

Добој за 2023. годину. Приликом анализе финансијских извјештаја, полази се од следећих претпоставки:

1. Претпоставља се да ће приходи у вези са инвестиционом некретнином бити повећани за 134,377 КМ на годишњем нивоу.
2. Претпоставља се да су подаци (финансијски извјештаји, бруто биланси, аналитичке картице итд.) који су нам достављени вјеродостојни и тачни. За пратећу документацију (фактуре, извјештаје, итд.) претпоставља се да су исправни и тачни, као и да су настали у периоду у коме су настале и трансакције.

Сходно чињеницама које су изнесене у претходном дијелу текста, финансијска анализа ТОД Добој обухвата: анализу приносног положаја, анализу имовинског положаја и анализу финансијског положаја – *пројектовани подаци*.

8.3.2. Анализа приносног положаја

Аналізу приносног положаја ТОД Добој ћемо започети са ризиком остварења резултата редовне активности, доње тачке рентабилности и стопе еластичности. Предмет ове анализе је финансијски *резултат редовне активности*, јер се тај резултат понавља из године у годину и од њега зависи напредак и опстанак ТОД Добој. Резултати осталих активности су искључени из ове анализе. У наредној табели је приказано остварење резултата редовне активности, доње тачке рентабилности и стопе еластичности.

Табела 3 – Ризик остварења резултата редовне активности, доње тачке рентабилности и стопе еластичности

Ред. Бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1.	Приход од продаје	431,274	565,651
2.	Варијабилни расходи	260,461	260,461
3.	Маржа покрића (1-2)	170,813	305,190
4.	Пословни фиксни и претежно фиксни расходи	270,111	270,111
5.	Нето расходи финансирања	-2,025	-2,025
6.	Пословни добитак	-99,298	35,079
7.	Добитак редовне активности	-101,323	33,054
8.	Рацио пословног ризика	1.72	8.70
9.	Рацио финансијског ризика	0.98	1.06

10.	Рацио укупног ризика	1.69	9.23
11.	Рацио марже покрића	0.40	0.54
12.	Потребан пословни приход за остварење неутралног пословног резултата	530,572	530,572
13.	Потребан пословни приход за остварење неутралног резултата редовне активности	532,597	532,597
14.	Проценат искориштења пословног прихода за остварење неутралног пословног резултата	123%	94%
15.	Стопа еластичности остварења неутралног пословног резултата	-23%	6%
16.	Проценат искориштења пословног прихода за остварење неутралног резултата редовне активности	123%	94%
17.	Стопа еластичности остварења неутралног резултата редовне активности	-23%	6%

Према подацима из финансијских извјештаја за 2023. годину јасно се може констатовати да ТОД Добој има проценат искориштења пословног прихода за остварење неутралног резултата редовне активности од 123%. Такође, увидом у претходну табелу видимо да је стопа еластичности остварења неутралног резултата редовне активности износи -23%. Сходно томе, а према добијеним подацима за 2023. годину, пословни приходи се требају повећати за 23%, како би ТОД Добој изашао из зоне губитка редовне активности.

Према дефинисаном плану констатује се да ТОД Добој има проценат искориштења пословног прихода за остварење неутралног резултата редовне активности од 94%. Такође, увидом у претходну табелу видимо да је стопа еластичности остварења неутралног резултата редовне активности износи 6%, што конкретно значи да ТОД Добој неће ући у зону губитка редовне активности уколико се пословни приходи смање за 6%.

Рентабилност. Рентабилност је зарађивачка моћ, моћ приноса на уложену имовину, што се израчунава стопом рентабилности (приноса). Рентабилност ТОД Добој смо посматрали кроз:

- стопу бруто приноса на укупан капитал,
- стопу нето приноса на укупан капитал,
- нето трансакциону маржу.

Стопа бруто приноса на укупну имовину. Калкулација стопе бруто приноса на укупну имовину ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 4 - Стопа бруто приноса на укупну имовину

Ред. Бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1	Бруто добитак (губитак)	-126,945	7,432
2	Пословна имовина по закључном билансу	167,757	175,190
3	Пословна имовина по билансу отварања	198,057	167,757
4	Стопа бруто приноса на укупан капитал	-69.40%	4.33%

Увидом у претходну табелу може се констатовати да према финансијским извјештајима за 2023. годину стопа бруто приноса на укупну имовину ТОД Добој износи -69,40%. Према дефинисаном плану може се констатовати да је бруто приноса на укупну имовину ТОД Добој износи 4,33%.

Стопа нето приноса на укупну имовину. Калкулација стопе нето приноса на укупну имовину ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 5 - Стопа нето приноса на укупну имовину

Ред. Бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1	Нето добитак (губитак)	-126,945	7,432
2	Пословна имовина по закључном билансу	167,757	175,190
3	Пословна имовина по билансу отварања	198,057	167,757
4	Стопа нето приноса на укупан капитал (РОА)	-69.40%	4.33%

Увидом у претходну табелу може се констатовати да према финансијским извјештајима за 2023. годину стопа нето приноса на укупну имовину ТОД Добој износи -69,40%. Према дефинисаном плану може се констатовати да стопа нето приноса на укупну имовину ТОД Добој износи 4,33%.

Нето трансакциона маржа - стопа пословног добитка. Калкулација стопе нето трансакционе марже – стопа пословног добитка ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 6 – Калкулација нето трансакционе марже

Ред. Бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1	Пословни добитак (губитак)	-99,298	35,079
2	Пословни приходи	431,274	565,651
3	Нето трансакциона маржа	-23.02%	6.20%

Према финансијским извјештајима за 2023. годину може се констатовати да је ТОД Добој у посматраном периоду остварио негативну *нето трансакциону маржу* од -23,02%. Такође, може се констатовати да је ТОД Добој на 100 КМ остварених пословних прихода, у 2023. години, након покрића свих пословних расхода, зарађивао (остваривао губитка) -23,02 КМ. Према дефинисаном плану, може се констатовати да ће ТОД Добој остварити позитивну *нето трансакциону маржу* од 6,20%, што упућује на закључак да ће ТОД Добој на 100 КМ остварених пословних прихода, након покрића свих пословних расхода, зарађивати (остваривао пословног добитка) 6,20 КМ.

8.3.3. Анализа имовинског положаја

Анализу имовинског положаја ТОД Добој смо посматрали кроз:

- структуру имовине,
- ефикасност оперативне имовине,
- ефикасност сталне имовине,
- ефикасност текуће имовине,
- ефикасност плаћања обавеза према добављачима.

Структура имовине. Структура укупне имовине ТОД Добој приказана је у наредној табели.

Табела 7 – Структура укупне активе

Ред. Бр	О П И С	2023. година	Проценат	План 2024. годину	Процена т
1.	Стална имовина	149,554	89%	149,554	85%
2.	Текућа имовина	18,203	11%	25,636	15%
3.	Пословна имовина	167,757	100%	175,190	100%

Ефикасност оперативне имовине. Калкулација ефикасности оперативне имовине ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 8– Ефикасност оперативне имовине

Ред. Бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1	Приходи од продаје	431,274	565,651
2	Оперативна имовина по билансу затварања	167,757	175,190
3	Оперативна имовина по билансу отварања	198,057	167,757
4	Коефицијент обрта оперативне имовине	2.36	3.30
5	Просјечан број дана трајања оперативне имовине	155	111

Увидом у претходну табелу може се констатовати да коефицијент обрта оперативне имовине у 2023. години износи 2,36, што значи да се оперативна имовина ТОД Добој у просјеку обрнула 2,36 пута у току 2023. године. Такође, према подацима за 2023. годину, у просјеку је потребно 155 дана (око пет мјесеци) да се обрне оперативна имовина ТОД Добој (да пређе „пут“: новац-роба-новац). Према дефинисаном плану може се констатовати да коефицијент обрта оперативне имовине износи 3,30, што значи да се оперативна имовина ТОД Добој у просјеку обрнула 3,30 пута. Такође, у просјеку је потребно 111 дана (око четири мјесеци) да се обрне оперативна имовина ТОД Добој(да пређе „пут“: новац-роба-новац).

Ефикасност сталне имовине. Калкулација ефикасности сталне имовине ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 9 – Ефикасност сталне имовине

Ред. бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1	Приходи од продаје	431,274	565,651
2	Стална имовина по билансу затварања	149,554	149,554
3	Стална имовина по билансу отварања	179,618	149,554
4	Коефицијент обрта сталне имовине	2.62	3.78
5	Просјечан број дана трајања сталне имовине	139	97

Увидом у претходну табелу може се констатовати да коефицијент обрта сталне имовине у 2023. години износи 2,62, што значи да се стална имовина ТОД Добој обрнула у просјеку 2,62 пута у току 2023. године. Такође, према подацима за 2023. годину, у просјеку је потребно 139 дана да се обрне стална оперативна имовина ТОД Добој (да пређе „пут“: новац-роба-новац). Према дефинисаном плану може се констатовати да коефицијент обрта сталне имовине износи 3,78, што значи да се стална имовина ТОД Добој обрнула у просјеку 3,78 пута. Такође, у просјеку је потребно 97 дана да се обрне стална оперативна имовина ТОД Добој (да пређе „пут“: новац-роба-новац).

Ефикасност текуће имовине. Калкулација ефикасности текуће имовине ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 10 – Ефикасност текуће имовине

Ред. бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1	Приходи од продаје	431,274	565,651
2	Текућа имовина по закључном билансу	18,203	25,636
3	Текућа имовина по билансу отварања	18,439	18,203
4	Коефицијент обрта текуће имовине	23.54	25.81
5	Просјечан број дана везивања текуће имовине	16	14

Увидом у претходну табелу може се констатовати да коефицијент обрта текуће имовине у 2023. години износи 23,54, што значи да се текућа имовина ТОД Добој обрнула у просјеку 23,54 пута у току 2023. године. Такође, према подацима за 2023. годину, у просјеку је потребно 16 дана да се обрне текућа имовина ТОД Добој (да пређе „пут“: новац-роба-новац). Према подацима из плана може се констатовати да коефицијент обрта текуће имовине износи 25,81, што значи да се текућа имовина ТОД Добој обрнула у просјеку 25,81 пут. Такође, у просјеку је потребно 14 дана да се обрне текућа имовина ТОД Добој (да пређе „пут“: новац-роба-новац).

Ефикасност обавеза према добављачима. Калкулација ефикасности обавеза према добављачима ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 11 – Ефикасност обавеза према добављачима

Ред. бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1	Плаћене обавезе према добављачима	142,022	142,022
2	Обавезе према добављачима по закључном билансу	15,615	15,615
3	Обавезе према добављачима по билансу отварања	10,286	15,615
4	Коефицијент обрта обавеза према добављачима	10.97	9.10
5	Просјечан број дана везивања обавеза према добављачима	33	40

Увидом у претходну табелу може се констатовати да коефицијент обрта обавеза према добављачима у 2023. години у просјеку износи 10,97, што значи да су се обавезе према добављачима ТОД Добоју току 2023. године у просјеку обрнуле 10,97 пута. Такође, према подацима за 2023. годину, у просјеку је потребно 33 дана да се обрну обавезе према добављачима ТОД Добој. Дакле, према подацима за 2023. годину у просјеку протекне око 33 дана од настанка до плаћања обавеза према добављачима. Према подацима из плана може се констатовати да коефицијент обрта обавеза према добављачима у просјеку износи 9,10, што значи да су се обавезе према добављачима ТОД Добоју у просјеку обрнуле 9,10 пута. Такође, у просјеку је потребно 40 дана да се обрну обавезе према добављачима ТОД Добој, односно у просјеку протекне око 40 дана од настанка до плаћања обавеза према добављачима.

8.3.4. Анализа финансијског положаја

Анализу финансијског положаја ТОД Добој смо посматрали кроз:

- структуру пасиве,
- структуру властитог капитала,
- структуру краткорочних обавеза,
- анализе ликвидности,
- анализе дугорочне финансијске равнотеже,
- анализе нето обртног фонда.

Структура пасиве. Структура пасиве ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 12 – Структура укупне пасиве

Ред. бр	О П И С	2023. година	Проценат	План 2024. годину	Проценат
1	Сопствени капитал	-219,625	-131%	-212,192	-121%
2	Обавезе	387,382	231%	387,382	221%
3	Пословна пасива	167,757	100%	175,190	100%

Структура властитог капитала. Структура власититог капитала ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 13 – Структура властитог капитала

Ред. бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1	Основни капитал	3,000	3,000
2	Законске резерве	0	0
3	Нераспоређени добитак ранијих година	0	0
4	Нераспоређени добитак текуће год	0	7,432
5	Губитак до висине капитала	222,625	222,625
6	Сопствени капитал	-219,625	-212,193

Структура обавеза. Калкулација структуре укупних обавеза ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 14 – Структура укупних обавеза

Ред. Бр	О П И С	2023. година	Проценат	План 2024. годину	Проценат
1	Дугорочне обавезе	0	0%	0	0%
2	Краткорочне обавезе	387,382	100%	387,382	100%
3	УКУПНЕ ОБАВЕЗЕ	387,382	100%	387,382	100%

Краткорочне обавезе. Калкулација структуре краткорочних обавеза ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 15 – Структура краткорочних обавеза

Ред. бр	О П И С	2023. година	Проценат
1.	Добављачи уземљи	15.615	4%
2.	Обавезе за зараде и накнаде зарада	307.501	79%
3.	Остале обавезе	33.000	9%
4.	Обавезе за остале порезе и доприносе	23.714	6%
5.	Краткорочна разграничења	7.552	2%
6.	У К У П Н О	387.382	100%

Анализа ликвидности. Ликвидност представља способност да плати обавезе у моменту њиховог доспијећа. Анализа ликвидности ТОД Добој је приказана у следећој табели.

Табела 16 – Анализа ликвидности

Ред. бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1	Готовина	12,202	19,634
2	Краткорочна потраживања пласмани и готовина	12,202	19,634
3	Текућа имовина	18,203	25,636
4	Краткорочне обавезе	387,382	387,382
5	Рацио тренутне ликвидности	0.03	0.05
6	Рацио убрзане ликвидности	0.03	0.05
7	Рацио текуће ликвидности	0.05	0.07

Увидом у претходну табелу може се констатовати да је ликвидност ТОД Добој тестирана на основу три коефицијената ликвидности (коефицијента тренутне ликвидности, коефицијента убрзане ликвидности и коефицијента текуће ликвидности). Добијени резултати показују следеће:

- према финансијским извјештајима за 2023. годину констатује се да су сви коефицијенти ликвидности далеко испод прага (нивоа) који гарантује ликвидност, **те да је правно лице ТОД Добој неликвидно.**
- према дефинисаном плану констатује се да су сви коефицијенти ликвидности далеко испод прага (нивоа) који гарантује ликвидност, **те да је правно лице ТОД Добој неликвидно.**

Анализа дугорочне финансијске равнотеже. Калкулација дугорочне финансијске равнотеже ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 17– Анализа дугорочне финансијске равнотеже

Ред. Бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1	Стална имовина	149,554	149,554
2	Сталне залихе и стална имовина намијењена продаји	0	0
3	Губитак изнад висине капитал	219,625	212,192
4	Дугорочно везана и изгубљена имовина	369,179	361,746
5	Власитити капитал	0	0
6	Дугорочна резервисања	0	0
7	Дугорочне обавезе	1	1
8	Трајни капитал и дугорочне обавезе	1	1
9	Коефицијент финансијске стабилности	369,179	361,746
10	Недостајући капитал	-369,178	-361,745

Увидом у претходну табелу јасно се може увидјети слједеће

- према финансијским извјештајима за 2023. годину коефицијент финансијске стабилности ТОД Добоју је изнад 1, односно тежи бесконачности. То конкретно значи да је дугорочно везана и изгубљена имовина ТОД Добој већа од трајног капитала и дугорочних обавеза, што значи да је дугорочна финансијска равнотежа помјерена ка дугорочно везаној и изгубљеној имовини. У таквим условима угрожена је дугорочна финансијска равнотежа, јер се сва дугорочно везана имовина финансира из краткорочних извора, што није одрживо у дугом року. **Капитал који је неопходан да ТОД Добој успостави дугорочну финансијску равнотежу износи 369.178 КМ.**
- према дефинисаном плану коефицијент финансијске стабилности ТОД Добоју је изнад 1, односно тежи бесконачности. То конкретно значи да је дугорочно везана и изгубљена имовина ТОД Добој већа од трајног капитала и дугорочних обавеза, што значи да је дугорочна финансијска равнотежа помјерена ка дугорочно везаној и изгубљеној имовини. У таквим условима угрожена је дугорочна финансијска равнотежа, јер се сва дугорочно везана имовина финансира из краткорочних извора, што није одрживо у дугом року. **Капитал који је неопходан да ТОД Добој успостави дугорочну финансијску равнотежу износи 361.745 КМ.**

Анализа нето обртног фонда. Калкулација нето обртног фонда ТОД Добој је приказана у наредној табели.

Табела 18 – Анализа нето обртног фонда

Ред. Бр	О П И С	2023. година	План 2024. годину
1	Капитал умањен за губитак до висине капитала	-219,625	-212,192
2	Дугорочна резервисања	0	0
3	Дугорочне обавезе	0	0
4	Стална имовина	149,554	149,554
5	Нето обртна имовина (нето обртни фонд)	-369,179	-361,746
6	Залихе	0	0
7	Покривеност залиха нето обртним фондом	-	-

Увидом у претходну табелу може се констатовати слједеће:

- Према финансијским извјештајима за 2023. годину нето обртни фонд ТОД Добој је негативан и износи -369.179 КМ.
- Према дефинисаном плану нето обртни фонд ТОД Добој је негативан и износи - 361.746КМ.

9. ЗАКЉУЧАК

Туристичка организација Града Добој кроз континуиране активности активно ради на промоцији града Добој и туристичких потенцијала, на чему ће фокус остати и у слједећој години, уважавајући раније дефинисане дугорочне и краткорочне циљеве, идентификоване атракције и догађаје, примјеном дефинисане маркетинг стратегије у овом Програму.

У 2025. години планирамо из намјенских средстава по основу боравишне таксе реализовати програмске активности утврђене овим Програмом и планом, а све у координацији са локалним партнерима идентификованим овим Програмом (брошуре и каталози који би се дистрибуирали путем сајамских манифестација, путем културних институција, угоститељских објеката, уз промоцију активности путем медија: друштвене мреже, телевизија, радио и друго.

Поред евидентне логистичке и финансијске подршке традиционалним манифестацијама различитог карактера, у 2025. години планирамо и организацију манифестација које би

пружили подршку свим актерима туристичке заједнице Града, а што би била препознатљива референца Туристичке организације Града Добој.

Поред идентификованих извора финансирања, додатна финансијска средства која би побољшала пословање ТОД-а, настојаћемо обезбиједити финансирањем пројеката од стране међународних организација и ресорних министарстава, те ће се и у 2025. години спроводити активности које би довеле до испуњења дефинисаних циљева.

Добој, октобар 2024. године.

Предсједник УО ТОД – а:

Дејан Симић